

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' לפיתוח פדגוגי
תכניות לימודים ייחודיות

שם ביה"ס/המוסד: אורט קריית ביאליק
שם התכנית הייחודית: קרימינולוגיה
תחום הדעת: מדעי החברה
מספר יחידות הלימוד: 5

משרד החינוך - הפיקוח על תכניות
לימודים ייחודיות

תכנית לימודים
ייחודית
בקרימינולוגיה

5 יח"ל
אורט קריית ביאליק
שנה"ל תשע"ו

תוכן עניינים

עמודים	הנושא
2	א. תיאור מאפייני בית הספר והסביבה החברתית-תרבותית שלו
3	ב. סיבות והנמקות לפיתוח התכנית וייחודיות התכנית
5	ג. היקף השעות ומספר יחידות הלימוד של התכנית
5	ד. הצגת כותבי התכנית
5	ה. תיאור קהל היעד של התכנית
6	ו. התפיסה הרעיונית של התכנית
8	ז. ראשי פרקים של הנושאים הנלמדים ודרכי ארגון התוכן
10	ח. פירוט המטרות הכלליות של התכנית
12	ט. דרכי הערכה של התלמידים
16	י. רשימת הנושאים ופריסת השעות – מבט על
19	יא. מפרט התכנים
58	יב. נספח 1 דוגמאות למשימות

א. תיאור מאפייני בית הספר והסביבה החברתית – תרבותית שלו

בית הספר אורט קרית ביאליק ע"ש ד"ר זאב פיינשטיין שוכן בדרומה של העיר קרית ביאליק והוא אחד מבתי הספר השש שנתיים הגדולים בארץ. בית הספר נוסד בספטמבר 1965 בשותפות של עיריית קרית ביאליק ואורט ישראל.

בבית הספר מושם דגש על חינוך ערכי וחיזוק ערכי הציונות והדמוקרטיה. בית הספר שואף למיצוי הפוטנציאל האישי של כל תלמיד. בית הספר רואה יעד מרכזי בטיפוחו של כל תלמיד, מתמקד בלימוד מעמיק בתחומי התעניינותו של התלמיד ובמקביל נחשף להשכלה כללית רחבה בתחומים אחרים. בית הספר מתאפיין במתן יחס אישי לפרט, מתחשב ברב צדדיות של המתבגר, בכישוריו הייחודיים ובצרכיו המיוחדים. במסגרת תפיסה זו, מתורגמת החתירה למימוש הפוטנציאל האישי הטמון בכל תלמיד לתביעה מפורשת ולדרישה בלתי מתפשרת בתחום הלימודי, זאת במקביל לסיוע פרטני, לטיפוח, לקידום ולהעשרה של התלמידים הזקוקים לסיוע.

חזון בית הספר דוגל בהקניית הרגלי למידה נכונים, אמצעי לחיזוק הדימוי העצמי והגברת המסוגלות העצמית של התלמיד.

בית הספר חותר להביא את כל בוגריו ל"קו הגמר" ולהימנע מהנשרתם של תלמידים מתקשים. הודות לכל אלה מסיימים התלמידים 12 שנות לימוד ומתגייסים לצבא.

באורט קרית ביאליק מאמינים שמכלול הפעילויות – החינוכיות, הלימודיות, החברתיות והקהילתיות עשוי להעניק לכל אחד מהתלמידים הזדמנות וסיכוי ראויים ונאותים להתפתח כאדם בוגר ובשל. השגת מטרה זו מתאפשרת באמצעות המאמץ של כלל המערכת לאפשר לבני הנוער שלומדים באורט ביאליק להתנסות בחוויות הנעורים במלואן, במרחב אקולוגי שבו מושקעים זמן ומשאבים ליצירת סביבה נקייה ונעימה.

בית הספר משרת כ- 1100 תלמידים בחטיבה העליונה וכ- 1200 תלמידים בשתי חטיבות ביניים.

תכנית הלימודים

בחטיבה העליונה, בנוסף למקצועות החובה, קיימות מגמות טכנולוגיות: ביוטכנולוגיה, הנדסת תעשייה וניהול, הנדסת תוכנה, בניה ואדריכלות (בשילוב עם מכללת אורט קרית ביאליק), מערכות מחשבים ורובוטיקה, ניהול עסקי, פרויקט טו"ב - בגרות טכנאי בהתמחות חשמל/אלקטרוניקה (בשילוב עם מכללת אורט קרית ביאליק). תלמידים יכולים לבחור גם במקצועות הגברה מדעיים בהיקף של 5 יחידות לימוד: ביולוגיה, פיזיקה וכימיה, או מקצועות הגברה עיוניים בהיקף של 5 יחידות לימוד: מדעי החברה (פסיכולוגיה וסוציולוגיה), גיאוגרפיה, אמנות, תיאטרון, אמנות הקולנוע ותקשורת, ערבית.

בית הספר משרת אוכלוסיות רבות ומגוונות מאזור הקריות, ומחויב לקבל את כל תושבי הקריה.

ייחודיות בית הספר באה לידי ביטוי בכך שלכל תלמיד מותאמת "חליפה אישית" בכדי שיוכל למצות את יכולותיו במטרה לסיים את לימודיו כבוגר אורט קרית ביאליק.

בבית הספר לומדות שלוש שכבות: יוד, יא' ויב' – 12 כתות בגרותיות בכל שכבה.

להלן אופי הכיתות בכל שכבה:

- כיתת "נחשון"
- שתי כיתות של אגף שח"ר (מב"ר ואתג"ר)
- כתות בגרותיות
- כתה בגרותית נוספת שבה תלמידים שלא נמצאו מתאימים לפי האבחונות של אגף שח"ר. רובם ממעמד סוציו-אקונומי נמוך וחלקם אף מוגדרים כנוער סיכון והדרה. כיתה זו מתקצבת על חשבון בית הספר.
- כיתות תקשורתיות (שתלמידה לומדים בבית"ס עד גיל 21); חלק מהתלמידים משולבים גם בכיתות הרגילות.
- בית הספר קולט נערים ונערות מפנימיית "אהבה" בקרית ביאליק במטרה לשלבם בקהילה ולתמוך בהם. התלמידים מגיעים ממשפחות מצוקה והשאיפה היא לעזור להם להשתלב במסגרות חינוכיות רגילות.

ב. סיבות והנמקות לפיתוח התוכנית וייחודיות התכנית מול תכניות קיימות

לאחרונה אנו עדים להתפשטות ולעליה בפעילות העבריינות, במיוחד בקרב בני הנוער. בתוך כותלי בית הספר ומחוצה לו. לימודי תחום זה יהוו ערך מוסף למניעה ראשונית של עבריינות נוער. חלק מהתלמידים מגיעים מרקע סוציו-אקונומי נמוך ונחשפים הן לתופעות העבריינות והן לעמדות שליליות כלפי המשטרה. אנו מאמינים כי העיסוק בנושא יסייע בפיתוח עמדות חיוביות של התלמידים כלפי שלטון החוק, המשטרה וסוכנויות טיפול שונות וכן יתרום ליצירת מעורבות קהילתית וחברתית פעילה של התלמידים הן בתוך המוסד החינוכי והן מחוצה לו.

מקצוע הקרימינולוגיה כמקצוע לימודי מבטא מאמץ ממוקד לחנך תלמידים לאחריות, לתפיסת חברה טובה יותר ונטולת אלימות ועבריינות. בית הספר "אורט קרית ביאליק" שם דגש על אחריותו של הפרט כלפי החברה ועל מעורבותו בקהילה.

ייחודיותה של התוכנית המוצעת מתבטאת בכך שהיא מתבססת על שילוב של מעורבות השיטור הקהילתי וסיירת ההורים יחד עם התכנית היישובית "עיר ללא אלימות", הפעילה בקרית ביאליק עם הצוות החינוכי, הפדגוגי והטיפול של בית הספר.

שילוב זה, של מעורבות המשטרה בפעילות הלימודית בבית"ס, באמצעות הרצאות של השוטרים הקהילתי ומרצים אורחים, סיורים שיאורגנו על ידי השוטרים הקהילתי, יסייע בגיבוש עמדות חיוביות יותר של התלמידים כלפי המשטרה והשוטר. כמו כן, תתרום מעורבות זו ליצירת אקלים בטוח יותר בבית"ס. בנוסף, במסגרת התוכנית יוכלו התלמידים לשלב את המחויבות האישית בהתנדבות למשמר האזרחי ובפעילות למען הקהילה במסגרת התכנית עיר ללא אלימות לאחר שיעברו הכשרה מתאימה.

"שיטור קהילתי" הוא תפיסה ניהולית של שיטור ממוקדת אדם וממוקדת חיזוק הקהילה, המיושמת בשיתוף הקהילה, במטרה להקנות לציבור איכות חיים טובה יותר. תפיסת השיטור הקהילתי מכתובה מיקוד עבודת המשטרה בקהילה ובחברה בשני מובנים מרכזיים: האחד, המשטרה קיימת כדי לשמור על בטחונו של אדם וכדי לשמור על איכות חייו. השני, הקהילה מהווה משאב מרכזי למניעת עבריינות ולמאבק אפקטיבי בפשיעה.

בבסיס התפיסה עומדת הנחת היסוד, לפיה, הידוק שיתוף הפעולה בין המשטרה לבין הקהילה יקל על זיהוי הבעיות האמיתיות המטרידות את התושבים, וייצור סדרי עדיפויות נכונים לפתרון, המשתנים פרטנית ממקום למקום. לקהילה ולאזרחים ישנו תפקיד מוביל הן בהגדרת הצרכים בתחומים השונים והן בהתמודדות עם האתגרים המורכבים של המענה בטווח הקצר, הבינוני והארוך.

(מתוך אתר [משטרת ישראל](#))

התכנית הלאומית 'עיר ללא אלימות' נבחרה לשמש תכנית הדגל של ממשלת ישראל ושל המשרד לביטחון הפנים בתחום ההתמודדות עם התנהגות אנטי-חברתית, אלימות, עבריינות ופשיעה. התכנית היא תכנית מערכתית, רב-תחומית ומורכבת אשר מתמודדת עם כל סוגי ומצבי האלימות, הפשיעה וההתנהגות האנטי-חברתית המתרחשים בעיר. התכנית ברשות מופעלת בהובלת ראש הרשות ובשותפות בין כל הארגונים והמנגנונים הפועלים בעיר בתחום (אכיפה, רווחה, חינוך, קליטה ועוד). בבסיס התכנית נמצאת הנחת היסוד לפיה, על מנת להתמודד עם אלימות בצורה אפקטיבית, נדרש מענה כולל והוליסטי - ולא התמקדות בתחום אחד או בסוג אוכלוסייה מסוים. על כן, ישולבו הלימודים התיאורטיים בכיתה עם לימודים מעשיים. בתכנית ישולבו תכני מניעה, מנהיגות, שליטה ועוד בהרצאות ובסדנאות. רכזת התכנית בעיר, הגב' דקלה יוחאי רוטמן, יחד עם מדריכי המוגנות של קרית ביאליק, יעזרו לתלמידים בכיתה המב"ר להשתלב במקביל ללימודים בכיתה בתכנית העירונית, עם תלמידים צעירים יותר ובבתי ספר אחרים בעיר.

(מתוך אתר [עיר ללא אלימות](#))

סיירת ההורים, מטעם "עיר ללא אלימות", פועלת בקרית ביאליק מזה חמש שנים. הסיירת היא תכנית דגל של המשרד לביטחון פנים ופועלת ברוב הרשויות, בתיאום עם משטרת ישראל, הפיקוח העירוני וגורמי מקצוע ברשות העירונית. סיירת ההורים מורכבת לרוב מהורים וסטודנטים תושבי העיר המתנדבים לסייר באזורי הבילוי של בני הנוער, במטרה לתרום בנוכחותם לצמצום ההתנהגויות סיכוניות, לשמש אוזן קשבת לבני הנוער ולתת מענה לצרכים העולים מהשטח. הפעילות מתבצעת בדרך כלל בלילות ובסופי השבוע על פי צרכי העיר ויכולת ההורים המתנדבים. הפעילות כוללת סיורים במוקדי הבילוי כגון פאבים, מועדונים, טיילת וכן באזורים כגון: גינות ציבוריות, פארקים, זולות חשוכות ועוד. ההורים עוברים הכשרות, במהלכן מוענקים להם כלים להתמודדות עם התופעות השונות בהן ייתקלו במהלך הפעילות. הסיירת תורמת להגברת המודעות של הורים לתרבות הפנאי של בני הנוער, ריסון ומניעת אלימות וונדליזם, איתור בני נוער בסיכון יצירת שיתוף פעולה בין התושבים וגורמי האכיפה והגברת נוכחות בוגרת באזורים מועדים לפורענות והגברת המודעות של ההורים לנושא ההתנדבות בקהילה.

(מתוך אתר [עיר ללא אלימות](#))

התלמידים יפגשו בכיתה הורים מסיירת ההורים, הורים אותם הם פוגשים בשעות הערב במהלך הסיורים שלהם. תהליך הוליסטי זה של מעורבות ההורים מסיירת ההורים, המפגש עמם בכיתה בנוסף למפגשים בשעות הערב בסופי השבוע, יתרמו גם ליצירת אקלים בטוח ומוגן יותר עבור התלמידים.

ביטוי נוסף לייחודיות התוכנית הוא בתכני ההוראה. בתוכנית מושם דגש מיוחד על הנושא של עבריינות נוער. לאור העובדה שממדיה של תופעת האלימות (בחברה ובמערכת החינוך)

והשימוש בסמים בחברה הולכים וגדלים מושם בה דגש על הנושא של אלימות בני נוער, שימוש בסמים בקרב מתבגרים, תת-תרבות עבריינית של בני נוער ואלימות במשפחה, זאת על מנת לאפשר לתלמידים לזהות תופעות אלה על השלכותיהן הרגשיות והחברתיות, להתריע עליהן בזמן, לבקש עזרה בלי תחושות של חשש, בושה או אשמה ולהכיר חלופות התנהגותיות לפתרון מצבים העשויים להוביל לאלימות ולהימנע מהשימוש בסם.

מרכיב נוסף של ייחודיות התוכנית מתבטא בדרכי ההוראה-למידה-הערכה מגוונות:

ניתוח אירועים, מטלות ביצוע, סיורים, הרצאות אורח, כתיבת תכנית מניעה ברמה ראשונית/שניונית/שלישונית – בנושא אלימות בקרב בני נוער, או שימוש בסמים ובאלכוהול של בני נוער. כתיבת תכנית מניעה דורשת מיומנויות חשיבה גבוהות של יישום, ניתוח וסינתזה. תכנית המניעה תהפוך מחד לרלוונטית יותר לחיי התלמידים, ומאידך תאפשר להם לפתח מיומנויות חשיבה גבוהות ותסייע להם לרכוש בהדרגתיות מיומנויות חשובות לבוגר.

תלמידים הלומדים במסגרות השונות של מדעי החברה חייבים במסגרת לימודיהם לערוך מחקר אמפירי במדעי החברה. בתכנית זו, תלמידי כיתה יב' יכתבו עבודת חקר אישית/קבוצתית בנושא מתחום הקרימינולוגיה לפי בחירתם. לאחר בחירת הנושא, התלמידים ינסחו שאלת חקר, יקראו חומר תיאורטי, יערכו מחקר באמצעות כלי מחקר, ויביאו את תוצאות המחקר וניתוחן בעבודה.

במסגרת עבודת החקר התלמיד נדרש להתמקד בסוגיה מחקרית תוך שימוש במיומנויות של שאילת שאלות, איתור מידע, איסוף מידע ומיזוג טקסטים, ניתוח נתונים, הצגת טיעונים ועוד. על התלמידים בכיתת המב"ר לבטא את ידיעותיהם והבנתם בנושאים שלמדו במסגרת לימודי הקרימינולוגיה ולהעמיק ולחקור בנושאים המעוררים בהם סקרנות תוך שימוש במושגים ותיאוריות מתחום מדעי החברה.

ג. היקף השעות ומספר יחידות הלימוד של התכנית

תכנית הלימודים ברמה של 5 יחידות לימוד יכלול: 2 יחידות בקרימינולוגיה ובסוציולוגיה (180 שעות), 2 יחידות בפנולוגיה (תורת הענישה) ומערכת אכיפת החוק (180 שעות) ועבודת חקר אישית/קבוצתית בהיקף יחידת לימוד אחת בנושא מתחום הקרימינולוגיה או הסוציולוגיה, לפי בחירת התלמיד, שתוגש בכיתה יב' ועליה יבחן התלמיד בבחינה בעל פה.

ד. כותבי התוכנית ושותפיה ותיאור כישוריהם ואפיוניהם של המורים העתידיים ללמד בתוכנית

כותבות התכנית:

- ליאה צור אלון, BA בקרימינולוגיה ובסוציולוגיה של אוניברסיטת בר-אילן. תעודת הוראה של מכללת אורנים + רישיון הוראה. מלמדת קרימינולוגיה משנת 2007.
- דבורה שני, מנהלת פדגוגית, אורט קרית ביאליק.
- דקלה יוחאי רוטמן, רכזת "עיר ללא אלימות" בקרית ביאליק.

ה. תיאור קהל היעד של התכנית

תכנית הלימודים המוצעת תיתן מענה לאוכלוסיית תלמידים הבאים משכבות סוציו-אקונומיות נמוכות במישורים הבאים:

- ✓ תספק להם הזדמנות שוויונית להגיע להישגים לימודיים לרבות זכאות לתעודת בגרות מלאה.
- ✓ תפתח בהם מודעות אזרחית גבוהה, מעורבות במוסד החינוכי ומחוצה לו וכיבוד ערכי השלטון. כל זאת באמצעות הפעילות החינוכית והערכית אותה מציעים תכני התכנית.
- ✓ תגבש בהם חינוך למידות, מוסר, העמקת הערכים של הדדיות ומציאת האיזון בין התפתחות אישית לבין מחויבות לכלל.

כל אלה יאפשרו ליצור חברה טובה יותר ואזרחים תורמים, מעורבים ואכפתיים. כמו כן, הם נמצאים בהלימה עם האידאליים של החברה בכלל ושל מערכת החינוך בפרט, אשר מטרתם לסייע בעיצובו של הבוגר הרצוי כבעל נטייה למעורבות וחדשנות, אכפתיות, בעל יכולת לבחון, לשפוט ולקבל החלטות.

1. התפיסה הרעיונית של התוכנית

גיל ההתבגרות מאופיין בחשיבה של "כאן ועכשיו", בקושי להסתכל על העתיד הרחוק ולתכנן תכניות ארוכות טווח ולעיתים אף קושי בדחיית סיפוקים. השילוב בתכנית של הסברים לפשיעה במקביל להסבר על מערכת אכיפת החוק ותורת הענישה מאפשר לתלמידים לפתח את ההבנה בחשיבות החשיבה לפני המעשה ובחינת התוצאות האפשריות בביצוע מעשי עבריינות והשפעתן על עתידם, תוך פיתוח ההכרה כי הפשע לא משתלם. הנחת היסוד של התכנית היא שהרחבת הידע בתחומים אלו, תורמת הן להתפתחות התלמידים כאזרחים שומרי חוק והן לפיתוח קשרי גומלין חיוביים בינם לבין מערכת אכיפת החוק. התכנית יוצרת הזדמנות בעלת ערך מיוחד לאוכלוסיית התלמידים הבאה משכבות סוציו-אקונומיות נמוכות המצויות בסיכון רב יותר גם בכל הנוגע לחשיפה שלילית כלפי גורמי שלטון החוק בקהילה ובחברה. הפעילות החינוכית תגרום להם להיות בעלי מודעות אזרחית גבוהה, מעורבים במוסד החינוכי ומחוצה לו ולכבד את ערכי שלטון החוק.

לימודי הקרימינולוגיה מחייבים רכישת ידע, הקנייה ופיתוח של מודעות חברתית ומחויבות לערכים הומניסטיים ולהתנהגות נורמטיבית. בהתאם לכך, התלמידים יכירו עובדות, מושגים, עקרונות, תופעות ותהליכים הקשורים בהבנת נושא הפשיעה והעבריינות והחברה בכלל ובהמשך לכך, הבנת יסודות ותכנים הקשורים לתחום מערכת אכיפת החוק והפנולוגיה, יפתחו רגישות ואכפתיות לחברה בכלל ולקהילה בקרית ביאליק בפרט, יגבשו עמדה חיובית כלפי מערכת אכיפת החוק וההתמודדות עם פשיעה ויגלו עניין בשמירת החוק ובאזרחות טובה.

הלימודים במסגרת זו מהווים מוקד משיכה ויעניקו לתלמידים תחושת ביטחון, שייכות והערכה. כל אלה יתרמו לשינוי בתפיסה העצמית של התלמיד (הערכה על פי מאסלו כוללת לא רק הערכה של הסביבה אלא גם הערכה עצמית) ויאפשרו **סוציאליזציה** טובה יותר של אוכלוסייה זו.

התוכנית מדגישה את הקשר בין התחומים:

קרימינולוגיה וסוציולוגיה ← מערכת אכיפת החוק ← פנולוגיה

באופן שבו לימודי הקרימינולוגיה והסוציולוגיה מספקים את החלק התיאורטי ולימודי מערכת אכיפת החוק והפנולוגיה את החלק היישומי.

בתכנית פרקי לימוד חשובים למתבגרים ולגיל ההתבגרות כגון: עבריינות נוער, עבירות אלימות, עבירות סמים וכתובת תכנית מניעה לגיל ההתבגרות.

סדר הוראת התיאוריות יתבסס על ציר זמן התפתחותי, שכן בתחילת המאה העשרים ראו קרימינולוגים בתורשה ובסביבה את הגורמים העיקריים לעבריינות. בתפיסה זו חל שינוי משמעותי בעשור השני והשלישי של המאה העשרים, במיוחד בהשפעת הפוזיטיביזם והפסיכואנליזה. נוצרה תפיסה חדשה, על פיה התנהגות עבריינית הינה סימפטום של הפרעות תוך-נפשיות. מאוחר יותר החלו תיאורטיקנים מדגישים גורמים חברתיים-תרבותיים-סוציולוגיים להסבר התנהגות עבריינית. בהמשך יילמדו תיאוריות העוסקות בעבריינות של בני נוער.

תהליכי ההוראה והלמידה של התכנית המוצעת מותאמים לאוכלוסיית תלמידים המתאפיינת בחסכים רגשיים, משפחתיים, חברתיים ולימודיים על פי העקרונות הבאים: נושאי הלימוד מחולקים למנות קטנות ולתרגולים, דרכי ההוראה-הערכה בתכנית הינן מגוונות (מפורט מטה). בכך תהפוך התכנית לרלוונטית יותר בחיי התלמידים ותאפשר לפתח מיומנויות חשיבה מסדר גבוה.

התלמידים שיבחרו בכך, יוכלו לשלב את האפיק הלימודי-חינוכי עם אפיק השירות הצבאי (שרות במג"ב / שח"מ / שב"ס) וקליטה מקצועית אפשרית בזרועות בטחון הפנים בעתיד וזה ייצור רצף (חינוך → שרות צבאי → קריירה) ייחודי לבני הנוער שישתלבו בתכנית הלימודים המוצעת.

ז. ראשי פרקים של הנושאים הנלמדים ודרכי ארגון התוכן

תרשים התכנית

היסוד המארגן של התוכנית נע על ציר זמן התפתחותי בתחום הדעת עצמו והוא מותאם הן לשלבי הגיל השונים של התלמידים מבחינת הרמה הקוגניטיבית והבשלות הרגשית הנדרשת לצורך למידה, הבנה והפנמה והן לרצף הלימוד בין נושאי הלימוד בכלל וההתפתחות התיאורטית בתוך כל נושא לימוד בפרט. תהליך הלמידה בנוי נדבך על נדבך, לפיכך הלימוד יחל במושגים בסיסיים בסוציולוגיה ובקרימינולוגיה, דרך תיאוריות שונות בקרימינולוגיה, פסיכולוגיה וסוציולוגיה וסוגיות נבחרות בפשיעה, מערכת אכיפת החוק ופנולוגיה.

ליתר פירוט, מבחינת סדר ההוראה, **בכיתות י' ויא' ילמדו תחילה דברי מבוא ומושגים בסוציולוגיה** (תרבות, הלם תרבות, ערכים, נורמות, סנקציות, פיקוח חברתי, קונפורמיות, החוק כמוסד חברתי, תרבות משנה, מיעוט חברתי, מודרניזציה, מוסד המשפחה, חיברות וסוכני חיברות ועוד. *פירוט ניתן למצוא בנספח טבלת התכנים) **ובקרימינולוגיה**, המציגים את ההגדרות השונות לסטייה, את יסודות הקרימינולוגיה כמקצוע מדעי, סוגי עבירות ושכיחותן. בהמשך, ישולבו לימודי תיאוריות בקרימינולוגיה להסבר עבריינות.

במקביל התלמידים ילמדו על **מערכת אכיפת החוק ועל פנולוגיה**. במסגרת הלימודים על מערכת אכיפת החוק ילמדו תחומי ידע המעוררים עניין בקרב התלמידים כגון: פרופילאות, זיהוי פלילי, מערכת המשפט והמשטרה. נושא הפנולוגיה מרחיב את התיאוריות בקרימינולוגיה על ידי התמקדות בפן הענישה והשיקום. בחירת לימוד נושא זה בכיתה יא' נעשתה בשל החשיבות ליצור רצף הגיוני של התנהגות ותוצאה: פשיעה – אכיפת החוק – ענישה ושיקום. נושא זה יאורגן על פי השינוי שחל במטרות הענישה על ציר של זמן: תחילה יילמד נושא הענישה בהיבט ההיסטורי. בהמשך ילמדו מטרות הענישה בימינו. יודגש בפני התלמידים כי העידן המודרני בענישה חל כתוצאה מהשינוי בהתייחסות כלפי העבריין ותהליך שיקומו ובאמצעות כך נקשר את הנושאים והתיאוריות שנלמדו בשנה הקודמת. לאחר מכן ילמדו המאסר והחלופות למאסר, שיקום אסירים והפחתת מועדות בקרב עבריינים.

הוראת נושא עבריינות הנוער נבנתה כך שכל נושא מהווה בסיס לנושא הבא ולהבנתו. לאחר שילמדו התיאוריות השונות המסבירות עבריינות של בני נוער, נעסוק בדרכי הענישה והטיפול בבני הנוער. נושא זה יקשר בין החומר שנלמד בכיתה י' לבין החומר שילמד בכיתה יא'. בנוסף, במעבר בין כיתה י' לכיתה יא' מתרחש תהליך של הטמעת החומר אשר יאפשר בשלות ועיסוק בבניית תכנית מניעה.

במהלך שנת הלימודים **בכיתה יב'** יכתבו התלמידים את **עבודת החקר** שלהם במסגרת היחידה החמישית בנושא מתחום הקרימינולוגיה או הסוציולוגיה בו יבחרו.

ח. פירוט המטרות הכלליות של התוכנית

ח.1. מטרות חברתיות – תרבותיות

- הכרה והפנמה של סוגיות הקשורות בשלטון החוק במדינה דמוקרטית.
- חקירה וניתוח של החוק והסטיות החברתיות.
- פיתוח היכולת להתמודד עם סוגיות שונות הקשורות בשלטון החוק לאור הבנת התהליכים היוצרים קרקע לתופעות פשיעה ועבריינות.
- פיתוח עמדות חיוביות כלפי שלטון החוק והמשטרה.

- מתן הזדמנות שווה לאוכלוסייה הטרוגנית לרכישת השכלה פורמלית ותעודת בגרות לצד אפיק קרייריסטי אפשרי בשילובם במערכת אכיפת החוק (בכפוף לתנאי הגיוס הנדרשים)
- הכרת תיאוריות כלליות המסבירות מדוע אדם פונה לעבריינות.
- לעורר את החשיבות של חשיבה לפני מעשה ולקחה בחשבון את התוצאות האפשריות.
- לסייע לתלמיד לפתח מיומנויות לפתרון קונפליקטים.

ח.2. מטרות ערכיות – רגשיות

- התלמיד יגלה עמדה חיובית כלפי תפקידיו של השוטר.
- התלמיד יגבש עמדה חיובית כלפי הקהילה בה הוא חי.
- התלמיד יגבש ערכים של אהבת הארץ, עזרה לזולת.
- התלמיד יגבש עמדה חיובית כלפי אוכלוסיות שונות בחברה הישראלית ואוכלוסיות חלשות החיות עמו בקהילה.
- התלמיד יפתח מחויבות לשמירה על החוק.
- התלמיד יפתח סובלנות כלפי אוכלוסיות שונות ואנשים שונים.

ח.3. מטרות קוגניטיביות

- התלמיד יכיר עובדות, מושגים, עקרונות, תופעות ותהליכים הקשורים לעבריינות – ברמת הפרט וברמת תופעות פשיעה חברתיות.
- התלמיד יכיר מושגים הקשורים לחוק העונשין.
- התלמיד יכיר מושגים מתחום הסוציולוגיה.
- התלמיד יכיר מושגים הקשורים לפנולוגיה.
- התלמיד יכיר אמצעי ענישה שונים העומדים לרשות מערכת המשפט.
- התלמיד יבין שעולם המשפט יוצר את הסדר החברתי ומכוון את ההתנהגות האזרחית.
- התלמיד יבין את התפתחות מערכת הענישה בעולם.
- התלמיד יבין מהן מטרות הענישה וסוגיה.
- התלמיד יבין את מערכת אכפת החוק ואת חשיבות עבודת השוטר במניעת עבירות.
- התלמיד יבין את יחסי הגומלין שבין המשטרה לקהילה.
- התלמיד יבין את הקשר בין מורכבות גיל ההתבגרות לעבריינות.
- התלמיד ישווה בין מאפיינים של אוכלוסיות שונות ביניהם מהגרים, בני טובים, בני נוער.
- התלמיד ישווה בין גישות שונות המסבירות פשיעה.
- התלמיד ישווה בין סוגי עבירות.
- התלמיד ישווה בין סוגי הסמים.
- התלמיד יישם את הידע התיאורטי למציאת פתרונות למניעת עבריינות ולשיקום עבריינים.
- התלמיד יישם את הידע התיאורטי אותו רכש על מקרי פשיעה בחברה הישראלית.
- התלמיד יישם את המושגים שנלמדו בכיתה באמצעות צפייה בסרטים.
- התלמיד יישם את אסטרטגיית שאילת השאלות סרטים, אירועי פשיעה וסרטונים.

- התלמיד ינתח אירועי פשיעה ברמת התיאורטית, תוך התייחסות לתיאוריות קרימינולוגיות שונות.
- התלמיד ינתח סרטונים על הגירה ופשיעה.
- התלמיד יתכן תכנית מניעה בנושא על פי בחירה.
- התלמיד ימין אירועים בהתפתחות משטרת ישראל על פני ציר זמן מקוון.
- התלמיד יסכם נושאים במפת מושגים אינטראקטיבית.
- התלמיד יסיק מסקנות ממצאיי עבודת החקר.

ח.4. מטרות בתחום כישורי הלמידה

- התלמיד ינתח לוחות גרפים וטבלאות.
- התלמיד ינתח תופעות עבריינות תוך שימוש בתיאוריות ובמחקרים נלמדים.
- התלמיד ינתח מאמרים, כתבות עיתון המתייחסות לנושאים הנלמדים.
- התלמיד יבנה תכנית מניעה.
- התלמיד יפתח מיומנויות ביקורת על תהליכים חברתיים, עבודה עם קהילה, ועבודה עם החוק.
- התלמיד יפתח יכולות חשיבה גבוהות כמו: שאילת שאלות, מיזוג טקסטים, הסקת מסקנות, טיעון והשוואה.
- התלמיד יפתח יכולת אוטודידקטית אשר תאפשר לו בעתיד מיומנויות למידה עצמאיות לקראת לימודי המשך באקדמיה.

ט. דרכי ההערכה של התלמידים

דרכי הוראת התלמידים הן מגוונות וייחודיות. במרביתן, התלמיד מתפקד כלומד אקטיבי – נפגש עם אנשי שטח (שוטרים, שופטים, אנשי שיקום), יוצא לסיורים המהווים חלק נכבד מהלמידה המשמעותית ומקור להערכת התלמידים (תחנת משטרה, בית משפט, בית הספר לשוטרים, בית סוהר, מכון גמילה), חווה סימולציות, ומנתח אירועים תוך שימוש בקטעי עיתונות וצפייה בסרטים. כל אלה מאפשרים לתלמיד העמקה ועניין המוציאים אותו משגרת הכיתה הפרונטאלית. משימות התלמידים תהיינה חלקן פרטניות וחלקן קבוצתיות. העבודה הקבוצתית תורמת ללמידה ולהערכת העמיתים.

מכאן, שהערכת התלמידים תהיה מגוונת גם כן. דרכי ההערכה יכללו מבחנים ובחנים והערכה חלופית. להלן פירוט מדדי ההערכה:

רקע תיאורטי בקרימינולוגיה ובסוציולוגיה כולל הכשרה מעשית - 2 יח"ל 180 ש"ש

מס'	נושא	תת נושא	מטלה	משקל
1	פשיעה: היקפה ואופייה – סוגי עבירות	סוגי עבירות	מטלה קבוצתית	5%
2	פשיעה: היקפה ואופייה – סוגי עבירות	סטייה חברתית ברשת	דוח צפייה בסרט	5%
3	פשע מאורגן	ארגוני פשיעה ישראל	ניתוח אירוע	5%

4	תיאוריות בקרימינולוגיה	קלאסית ופוזיטיביסטית	מטלה קבוצתית ורפלקציה	5%
5	תיאוריות בקרימינולוגיה	תיאוריות ביולוגיות	כרזה נגד גזענות	5%
6	היבטים פסיכולוגיים בקרימינולוגיה	מבוא לפסיכולוגיה	ניתוח מקרה ורפלקציה	5%
7	היבטים פסיכולוגיים בקרימינולוגיה	מבוא לפסיכופתולוגיה	ניתוח מקרה והערכת עמיתים	5%
8	מבוא לסוציולוגיה וגישות סוציולוגיות לחקר פשיעה ועבריינות	הגירה ופשיעה	עריכת סרטון וידאו ב-ZAPTION מטלה מתוקשבת של הוספת שכבות על סרטונים (במסגרת התכנית ללמידה משמעותית והערכה חלופית אנו נלמד להשתמש בכלי דיגיטלי – ZAPTION בכדי ליצור סרטונים: התלמידים יאתרו סרטונים ב-YOUTUBE או קטעי סרטים הנוגעים לנושא ספציפי ויוסיפו עליהם שכבות כגון: שאלות שישאלו התלמידים על הנושא לאורך הסרטון	10%
9	מבוא לסוציולוגיה וגישות סוציולוגיות לחקר פשיעה ועבריינות	טכניקות נטרול	משחק תפקידים	5%
10	תיאוריות בקרימינולוגיה + היבטים פסיכולוגיים בקרימינולוגיה + גישות סוציולוגיות	סיכום תיאוריות	מטלת סיכום – בניית מפת מושגים אינטראקטיבית	15%
11		בחנים ומבחנים	מבחן בכל שליש	10%
12	תכנית הכשרה מעשית	תכנית הכשרה "עיר ללא אלימות"	מטלת ניתוח תוכן - ראיונות	20%
סה"כ				100%

מערכת אכיפת החוק ופנולוגיה - 2 יח"ל 180 ש"ש

מס'	נושא	תת נושא	מטלה	משקל
1	פנולוגיה	סיור בבית הסוהר (תלוי באישור השב"ס – חלופה מעון גילעם)	דוח סיור	5%
2	פנולוגיה	סיכום "פנולוגיה"	בניית מפת מושגים	10%

אינטראקטיבית			
3	עבריינות נוער	תת תרבות עבריינית	דוח צפייה בסרט 5%
4	נוער בסיכון	סמים מסוכנים	עבודה קבוצתית ורפלקציה 5%
5	נוער בסיכון	סיור במכון גמילה	דוח סיור 5%
6		אלימות	עבודה קבוצתית ורפלקציה 5%
7	נוער בסיכון	סמים / אלימות	כתיבת תכנית מניעה 20%
8	המשטרה בחברה המודרנית	התפתחות משטרת ישראל	יצירת קו רצף כרונולוגי אינטראקטיבי 5%
9	המשטרה בחברה המודרנית	סיור בתחנת משטרה	דוח סיור 5%
10	המשטרה בחברה המודרנית	שחיתות במשטרה	ניתוח מקרה 5%
11	המשטרה בחברה המודרנית	סיור בבית הספר לשוטרים	דוח סיור 5%
12	היבטים משפטיים בקרימינולוגיה	סיור בבית משפט	דוח סיור 5%
13	זיהוי פלילי	מושגים במז"פ	ניתוח פרק מסדרת טלוויזיה 5%
14	זיהוי פלילי	סיור במדעטק חיפה	דוח סיור 5%
15		בחנים ומבחנים	מבחן + בוחן 5%
סה"כ 100			

עבודת חקר – יחידה חמישית במדעי החברה - 1 יחל" 90 ש"ש

רציונל עבודת החקר במדעי החברה

עבודת החקר במדעי החברה הינה עבודה בהיקף של יחידת לימוד אחת. בעבודה זו נעשה שימוש באסטרטגית החקר וניתן לבצע באופן פרטני או קבוצתי. במסגרת עבודה זו נדרש התלמיד להתמקד בסוגיה מחקרית תוך שימוש במיומנויות של שאלת שאלות, איתור מידע, איסוף מידע ומיזוג טקסטים, ניתוח נתונים, הצגת טיעונים ועוד. התלמידים יבטאו את ידיעותיהם והבנתם בנושאים שלמדו במסגרת לימודי התכנית ויבחרו להעמיק, לתכנן ולחקור חקר אמפירי בנושאים המעוררים בהם סקרנות תוך שימוש במושגים ותיאוריות מתחום מדעי החברה. התלמידים יוכלו לבחור לחקור את הקשר בין הפעלת התכנית "עיר ללא אלימות" לבין שינויי דפוסי התנהגות או תפקוד בקרב תלמידים. במהלך כתיבת עבודת החקר מפתחים התלמידים מיומנויות מגוונות שונות של חשיבה מסדר גבוה שנרכשו במהלך לימודיהם. מיומנויות אלו חיוניות לתלמיד על מנת שיהיה מסוגל להתמודד בצורה מושכלת בידע הרב העומד לרשותו במאה ה- 21.

(מתוך אתר [מפמ"ר מדעי החברה](#))

תהליך כתיבת העבודה כולל את השלבים הבאים:

- בחירת הנושא
- ניסוח שאלת החקר תוך בחירת כלי החקר ואוכלוסיית החקר
- איסוף רקע תיאורטי
- בניית ראשי פרקים
- כתיבת הצעת חקר
- ארגון, עיבוד ומיזוג המידע לפרקים
- ביצוע מחקר ועיבוד נתונים לפרק דיון ומסקנות
- כתיבת רפלקציה ופרקים כגון: מבוא, תוכן עניינים ושער, ביבליוגרפיה ונספחים.

לאחר בחירת כלי החקר, התלמידים יציגו את אופן עיבוד הנתונים, את הממצאים, בשלוש צורות שונות: טבלה (בעזרת שני מדדים סטטיסטיים), גרף (אחוזים) והסבר מילולי (התייחסות למגמות מרכזיות שעולות מהטבלה ומהגרף). פרק הדיון והמסקנות יבנה על פי אסטרטגיית הטיעון – התלמיד יציג טענה (השערת המחקר שלו) ונימוקים (נימוק מסוג ראיה ונימוק מסוג הסבר). התלמיד יתייחס בפרק לקשר בין המשתנה התלוי למשתנה הבלתי תלוי, יציג הסבר לממצאים באם השערת החקר הופרכה, ויבקר את תהליך החקר. בפרק הרפלקציה התלמיד יתייחס לחלק המטה אסטרטגי ויציג את המיומנויות שאותן רכש ובהן השתמש בכתיבת העבודה, לחלק המטה קוגניטיבי של תהליכי החשיבה בכתיבת העבודה ולהיבט הערכי-חברתי בכתיבת העבודה כמו מדוע בחר בנושא זה? המחווה ותהליך ההערכה של עבודת החקר יימסרו לתלמיד בשיעור הראשון.

באמצעות תהליכי הערכה אלו יינתן דגש לפיתוח מיומנויות החשיבה והלמידה של התלמידים. מטרת אלו נמצאות בהלימה עם המטרות האופרטיביות אשר פורטו לעיל.

רשימת הנושאים ופריסת השעות – מבט על

מס'	נושא	תת נושא	ש"ש
רקע תיאורטי בקרימינולוגיה ובסוציולוגיה - כולל הכשרה מעשית 2 יח"ל 180 ש"ש			
1	מבוא לקרימינולוגיה	• סטייה חברתית ויחסיות הסטייה מדע בין תחומי.	12
2	פשיעה: היקפה ואופייה – סוגי עבירות	• מהי עבירה? סיווג עבירות לפי חומרה • עבירות הפוגעות ברכוש, עבירות הפוגעות בגוף, סטייה חברתית ברשת.	24
3	פשע מאורגן	• ארגוני פשיעה בישראל	10
4	תיאוריות בקרימינולוגיה	• קלאסית • פוזיטיביסטית • ביולוגיות (לומברוזו, שלדון)	6
5	היבטים פסיכולוגיים בקרימינולוגיה	• מבוא לפסיכולוגיה • מבוא לפסיכופתולוגיה	18
6	מבוא לסוציולוגיה וגישות סוציולוגיות לחקר פשיעה ועבריינות	• מרכיבי תרבות - ערך, סולם ערכים, קונפליקט ערכים, נורמה, סנקציה (חיובית, שלילית, פורמאלית ובלתי פורמאלית), פיקוח חברתי, קונפורמיות, סטייה, מוסד חברתי (חוק) • תיאוריות – פונקציונליסטית וקונפליקט - פונקציה, דיס פונקציה, תפקיד, מאבקי שליטה, כוח, משאבים, אי שוויון • מודרניזציה והשפעה על המשפחה: מודרניזציה, מוסד המשפחה, תפקידי המשפחה, פיקוח חברתי, כלכלה, דפוסי משפחה • חיברות: חיברות, סוכני חיברות, קבוצת השווים, משפחה, מגדר וציפיות חברתיות • חברות ומשפחה כגורם לעבריינות, תיאורית הפיקוח החברתי של הירשי • חברה ומשפחה מסורתית/חברה מודרנית/חברה פוסט מודרנית - מושגים: הגירה, תרבות, הלם תרבות, חברה הטרוגנית, תרבות משנה וסוגיה, מיעוט חברתי • חברה ומשפחה מסורתית/חברה מודרנית/חברה פוסט מודרנית: הגירה, תרבות, הלם תרבות, חברה הטרוגנית, תרבות משנה וסוגיה, מיעוט חברתי • תיאוריה אקולוגית – הגירה ופשיעה • תיאוריות של מצב חברתי – דירקטיים ומרטון • טכניקות נטרול סייקס ומצא • קבוצה, קבוצת השווים, משפחה, צרכים אינסטרומנטליים ואקספרסיביים, תכונות האופייניות לקבוצה: יחסי גומלין, מבנה חברתי, יציבות והמשכיות, תלות הדדית,	50

	• זהות קבוצתית, מכנה תרבותי משותף • תיאוריות למידה חברתית – סאתרלנד ושיקום על פי קרייסי • קטגוריזציה, דעה קדומה, סטריאוטיפ, הולם תרבות, תרבות, גישה אתנוצנטרית וגישת היחסיות התרבותית, פלורליזם, חברה הטרוגנית • תיאורית התיוג		
60	• עבודה מערכתית • מנהיגות, תכנית מצמיחים • מיומנויות חברתיות, מיומנויות שליטה עצמית • פעילות בלתי פורמאלית עם תכנית מחוברים ומדריכי המוגנות	תכנית הכשרה מעשית "עיר ללא אלימות"	7
פנולוגיה ומערכת אכיפת החוק 2 יח"ל 180 ש"ש			
50	• היבטים היסטוריים של הענישה • מטרות הענישה • המאסר • שירות בתי הסוהר בישראל • חלופות למאסר • תיקון בקהילה	פנולוגיה	1
26	• גורמים • תת תרבות עבריינית – אלברט כהן • תיאוריות • פסיכולוגיות/סוציאליזציה/סוציולוגיות/למידה/ • תת תרבות עבריינית/מעמד הפנאי של דאונס ורט • המשטרה ומערכת המשפט מול הנוער • טיפול	עבריינות נוער	2
40	• התערבות ומניעה: כתיבת תכנית מניעה – מניעה והתערבות • סמים – פקודת הסמים, גורמים ומניעים • אלימות – תמונת מצב ומרכיביה	נוער בסיכון	3
18	• התפתחותה של משטרת ישראל • מבנה וארגון משטרת ישראל • יעדי ותפקידי משטרת ישראל • מבנה תחנת משטרה • הפיקוח על המשטרה • שחיתות במשטרה ואתיקה משטרתית • סגנונות שיטור • שיטור קהילתי	המשטרה בחברה המודרנית	4
6	• דיני עונשין והמשפט הפלילי • סייגים לאחריות פלילית	היבטים משפטיים בקרימינולוגיה	5
6		זיהוי פלילי	6
2		ויקטימולוגיה	7
32	• טבלה עם פירוט הסיורים המתוכננים מופיעה בנפרד	סיורים	8

עבודת חקר 1 יח"ל 90 ש"ש		
90		כתיבת עבודת חקר אישית או קבוצתית

רשימת סיורים

ש"ש	סיור
6	1. תחנת משטרה
8	2. בית סוהר (תלוי באישור השב"ס – חלופה מעון גילעם)
8	3. מכון גמילה
8	4. בית ספר לשוטרים
6	5. זיהוי פלילי – סיור במוזיאון "מדעטק" חיפה
6	6. בית משפט
סה"כ שעות סיורים: 42	

מפרט התכנים – תכנית ייחודית בקרימינולוגיה 5 יח"ל אורט קרית ביאליק

רקע תיאורטי בקרימינולוגיה ובסוציולוגיה כולל הכשרה מעשית - 2 יח"ל 180 ש"ש

הנושא הנלמד	מס' שעות לימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	אסטרטגיות – הוראה – למידה	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרכי הערכה
1. מבוא לקרימינולוגיה	12	- התלמידים יכירו את עקרונות המדע ואת הבעייתיות של הקרימינולוגיה כמקצוע מדעי. - התלמידים יכירו מושגים בסיסיים בקרימינולוגיה. - התלמידים יבינו שסטייה אינה מוחלטת, היא מוגדרת יחסית לזמן, מקום ותרבות. - התלמידים יבינו שהעדר קונפורמיות לנורמות וערכים בחברה מסוימת עלולים ליצור סטייה ועבריינות. - התלמידים יבינו כי הסטייה היא פונקציה	מדע בין תחומי, עקרונות המדע, סטייה, יחסיות הסטייה, סטייה חברתית, מוסד חברתי, חוק, ערך, נורמה, סנקציה, פיקוח חברתי, מנגנוני פיקוח חברתי, קונפורמיות, תיאוריה פונקציונליסטית, פונקציה/ דיס-פונקציה, תיאורית	דיון והצגת סרטונים וקטעי עיתונות.	- אדד מ', רהב ג', שוהם ג' (2004). <u>קרימינולוגיה</u>. ירושלים: שוקן. עמ' 13-16, 19-21. - גוד א' (2002). <u>על הסטייה</u>. ת"א: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 39-37. - משונים ג' ג' (1999). <u>סוציולוגיה</u>. ת"א: אוניברסיטה פתוחה. עמ' 200-230. - נוה נ', אלעד ר', רן א' (2003). <u>סוציולוגיה במעגלי חברה: תרבות</u>. אבן יהודה: רכס. - רהב ג' (1987) <u>סטייה חברתית</u>. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 42-29.	דיון והשתתפות פעילה בכיתה בעקבות צפייה בסרטונים ובקטעי עיתונות.

				הקונפליקט.	ויישמו את התיאוריה הפונקציונליסטית על פשיעה בחברה. • התלמידים ידעו שקיימים סוגים רבים של סטייה – פרט הסוטה בתחום אחד אינו בהכרח סוטה בתחומים אחרים. • התלמידים יבינו את הדרכים בהן נשמר הסדר החברתי בחברות ובתרבויות שונות. • התלמידים יכירו את הגורמים לסטייה ברמה חברתית וינתחו את הגורמים לסטייה בחברה הישראלית בפרט.		
						24	2. פשיעה: היקפה ואופייה – סוגי עבירות
הגשת מטלה קבוצתית בנושא סוגי עבירות וחוק העונשין.	• גוד א' (2002). <u>על הסטייה</u>. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 168-137.	חקר וחיפוש מידע עצמאי	חוק, עבירה, מעשה ומחדל, סיווג לפי חומרה: חטא,	התלמידים ילמדו על חוק העונשין והדין הפלילי.	•	2	מהי עבירה? סיווג לפי חומרה

[illegible]

		• התלמידים יפתחו סובלנות כלפי האחר	חוק, פעילות בני הנוער באינטרנט, הטרדה מקוונת.		(2001). <u>להיעשות סוטה: הבניית המציאות של עברייני מחשב</u> . חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה. האוניברסיטה העברית.	
3. פשע מאורגן	10	• התלמידים יכירו את המונח "פשע מאורגן". • תלמידים יבינו כי פשיעה מאורגנת פוגעת בביטחון הלאומי. • התלמידים ינתחו מקרים מפורסמים של פשיעה מאורגנת. • התלמידים ילמדו על משפחות פשע מפורסמות. • התלמידים יכירו את חוק המאבק בפשע המאורגן.	פשע מאורגן, ארגון פשיעה, "עולם תחתון", משפחות פשע, חיברות, דמי חסות, שוק אפור, סחר, הברחות, הימורים, ניהול בתי בושת, מאפיה, ועדת שמגר, ועדת שמרון, חוק המאבק בפשע המאורגן.	דיון וצפייה בסרט קצר על פשע מאורגן (סרט על משפחת הררי מתוך שתי תכניות תחקיר "עובדה" ו"פנים אמיתיות")	• אדד מ', רהב ג', שוהם ג' (2004). <u>קרימינולוגיה</u>. ירושלים: שוקן. עמ' 373-378. • אמיר מ' (2000). "היש פשע מאורגן בישראל?". שערי משפט ב, 3. עמ' 321-335. http://www.mishpat.ac.il/files/650/3008/3088/3089.pdf • חובב מ', סבה ל', אמיר מ' (2003). <u>מגמות בקרימינולוגיה: תיאוריה, מדיניות ויישום</u>. ירושלים: האוניברסיטה העברית. • נגבי מ' (2004). <u>כסדום היינו: במדרון ממדינת חוק לרפובליקת בננות</u>. ירושלים: כתר. • "פשע מאורגן בישראל" בתוך <u>ויקיפדיה</u>,	ניתוח אירוע

		https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A4%D7%A9%D7%A2%D7%9E%D7%90%D7%95%D7%A8%D7%92%D7%9F%D7%91%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C						
							6	4. תיאוריות בקרימינולוגיה
מטלה קבוצתית והגשת רפלקציה.	• אדד מ', רהב ג', שוהם ג' (2004). <u>קרימינולוגיה</u>. ירושלים: שוקן. עמ' 23-27. • טננבוים א' (2003). <u>על שוטרים וגנבים: סוגיות בקרימינולוגיה</u>. ירושלים: הוצאת משרד הביטחון, דפוס מאירי. עמ' 86-9.	עבודת השוואה בקבוצות ודיון.	דגש על העבירה: ענישה באמצעות הרתעה, מניעת עבריינות, רציונל, דגש על האדם: דטרמיניזם, גזענות.	• התלמידים יכירו את הגישה הקלאסית ביחס לטבע האדם, סדר חברתי, הגדרת פשע, מידת הפשע ופיזורו, סיבות לפשע, מדיניות ענישה. • התלמידים יכירו את הגישה הפוזיטיביסטית ביחס לטבע האדם, סדר חברתי, הגדרת פשע, מידת הפשע ופיזורו, סיבות לפשע, מדיניות	2	קלאסית ופוזיטיביסטית		

					ענישה. • התלמידים יבינו את הביקורת על שתי הגישות. • התלמידים יישמו את הידע שרכשו על תופעות חברתיות. • התלמידים ילמדו לשתף פעולה במשימה קבוצתית.		
הכנת כרזה קבוצתית בנושא תיאוריות ביולוגיות ונגד גזענות.	• אדד מ', רהב ג', שוהם ג' (2004). <u>קרימינולוגיה</u>. ירושלים: שוקן. עמ' 70-75, 76-82. • טננבוים א' (2003). <u>על שוטרים וגנבים: סוגיות בקרימינולוגיה</u>. ירושלים: הוצאת משרד הביטחון, דפוס מאירי. עמ' 86-9. • כרמון מ' (2013). <u>שיגעון מחפש משמעות</u>. ת"א: דיונון. עמ' 221-222.	דיון ומצגת.	אטביזם, 18 סימנים של לומברוזו לעברין מלידה, עבריינים חולי רוח, עבריינים בעלי אמביציות מוסרית, עבריינים בכורח המקרה, עבריינים אידיאולוגיים, אקטומורפי, מזומורפי, אנדודרמי.	4	• התלמידים יכירו גישות עבר שטענו כי התנהגותם השונה של בני אדם נובעת ממבנה פיזיולוגי שונה. • התלמידים יבינו שבעבר סברו כי קיים קשר בין תכונות התנהגות לתכונות גופניות. • התלמידים יבינו את הביקורת על התיאוריות הביולוגיות לעבריינות, ואת חסרונות התיאוריות. • התלמידים יקשרו בין הגישות הביולוגיות	ביולוגיות: לומברוזו ושלדון	

					- לגזענות. - התלמידים יפתחו מיומנות של העברת מסר באמצעות כרזה. - התלמידים יעבדו בשיתופיות במהלך הכנת הכרזה.		
						18	5. היבטים פסיכולוגיים בקרימינולוגיה
						10	מבוא לפסיכולוגיה
ניתוח מקרה ורפלקציה.	- אדד מ' (1989). <u>קרימינולוגיה: העברין בהתהוותו</u>. ת"א: הוצאת אור עם. - בר-אל צ' נוימאיר מ' (2009). <u>מפגשים עם הפסיכולוגיה: מפגש ראשון פסיכולוגיה כללית חלק א'</u>. אבן יהודה: רכס. - שוהם ש' ג' (1995). <u>אישיות וסטייה</u>. ת"א: אור עם. עמ' 130-19. - אדד מ', רהב ג', שוהם ג' (2004). <u>קרימינולוגיה</u>. ירושלים: שוקן. עמ' 218-	דיון ומצגת בכיתה. פתיח באמצעות כתבה על השימוש באפלקציית סנאפצ'אט ומה פרויד היה אומר על זה מתוך עיתון "הארץ" http://www.w.haaretz	אישיות, רמות מודעות: מודע סמוך למודע, לא מודע, מבנה האישיות – איד, אגו וסופר אגו, מנגנוני הגנה, חסך אמ, חסך אב, שלבי התפתחות פסיכו-סקסואלים קבעון, גרסיה, ארוס,	- התלמידים יכירו את ההסבר הפסיכואנליטי לעבריינות וסטייה. - התלמידים יבינו שהסטייה היא פרי התפתחות אישיותית לקויה. - התלמידים יקשרו בין דחפים להתנהגות תוקפנית. - התלמידים יכירו את ממדי האישיות ואת הקשר בינם לבין התפתחות אישיות עבריינית.			

			• התלמידים יכירו את שלבי ההתפתחות עפ"י הפסיכואנליזה ואת הבעיות בשלבים הגורמות לעבריינות. • התלמידים יכירו מנגנוני הגנה על האגו והקשר לעבריינות. • התלמידים יישמו את הרקע התיאורטי שנרכש על מקרי עבריינות.	יצר המין/החיים, טנאטוס, יצר התוקפנות.	.co.il/new.s/health/premium-1.2772338	222.	
מבוא לפסיכופתולוגיה	8	• התלמידים יכירו את המושגים הפרעות ומחלות נפש • התלמידים יבחינו בין מחלות לבין הפרעות על פי ה- DSM 5 • התלמידים ילמדו על התנהגות פסיכופטית • התלמידים יקשרו בין סכיזופרניה לעבריינות • התלמידים יכירו את החוק המתייחס לעבירות בעקבות מחלת נפש • התלמידים יישמו את	פסיכופתיה, סכיזופרניה ועבריינות.	דיון ומצגת. למידה של כלים להערכה.	• אדד מ' (1989). <u>קרימינולוגיה: העבריינות בהתהוות</u>. ת"א: הוצאת אור עם. • שוהם ש' ג' (1995). <u>אישיות וסטייה</u>. ת"א: אור עם. עמ' 330. • אדד מ', רהב ג', שוהם ג' (2004). <u>קרימינולוגיה</u>. ירושלים: שוקן. עמ' 153-210, 163-187, 199-210. • כרמון מ' (2013). <u>שיגעון מחפש משמעות</u>. ת"א: דיונון. עמ' 231-234.	ניתוח מקרה והערכת עמיתים.	

					המונחים על מקרים התלמידים יעריכו את חבריהם באמצעות כלים שילמדו בכיתה		
						50	6. מושגים בסוציולוגיה וגישות סוציולוגיות לחקר פשיעה ועבריינות
		- אדד מ', רהב ג', שוהם ג' (2004). קרימינולוגיה. ירושלים: שוקן. עמ' 228-242. - כץ-אופנהיימר ר' (2001). חיברות מילדות לבגרות. מעלות: תל. עמ' 161-170. - מלמד א' (1999). משפחה – ערש או הרס ילדיה? קרית ביאליק: אח. - משוניס ג' ג' (1999). סוציולוגיה. ת"א: אוניברסיטה פתוחה.	דיון ומצגת. צפייה סרט.	מוסד המשפחה, חיברות, סוכן חיברות, מגדר וציפיות חברתיות, מטרות החיברות, מודרניזציה והשפעותיה על המשפחה, משפחה עבריינית, משפחה הרוסה, דחיית	- התלמידים יבינו את חשיבות יחסי הילד עם הוריו, הפנמת הסמכות במשפחה והפנמת הסמכות בחברה, והקשר לעבריינות. - התלמידים יכירו דפוסים שונים של משפחות והקשר להתנהגות נורמטיבית. - התלמידים יבינו את חשיבות תהליך החברות.	8	חיברות ומשפחה כגורם לעבריינות

	• נוח נ', אלעד ר', רן א' (2004). <u>סוציולוגיה במעגלי חברה: משפחה</u>. אבן יהודה: רכס. • נוח נ', אלעד ר', רן א' (2004). <u>סוציולוגיה במעגלי חברה: חירות</u>. אבן יהודה: רכס.		• ילד, חסך אם ואב, אלימות במשפחה, עיצוב התנהגות, חיקוי, תיאוריה פונקציונליסטית, קונפליקט, דיס פונקציה, תפקיד, אי שוויון, מאבקי שליטה, כוח, משאבים	• התלמידים ילמדו על משפחה עבריינית ומשפחה הרוסה. • התלמידים יקשרו בין קורבנות בילדות ובין עבריינות בבגרות באמצעות ניתוח מקרה.		
	• אדד מ', רהב ג', שוהם ג' (2004). <u>קרימינולוגיה</u>. ירושלים: שוקן.		• מנגנוני פיקוח, פקוח ובקרה, מעורבות בקהילה, קשרים, מחויבויות, אמונות.	• התלמידים יכירו את ארבעת העקרונות של מניעה בקרב משפחה התלמידים • התלמידים	2	תיאורית הפיקוח החברתי של הירשי
משימה באמצעות כלי ה- zaption – התלמידים יערכו סרטון בנושא הגירה ופשיעה עם שאלות ותשובות.	• טננבוים א' (2003). <u>על שוטרים וגנבים: סוגיות בקרימינולוגיה</u>. ירושלים: הוצאת משרד הביטחון, דפוס מאירי. עמ' 86-9. • אדד מ', רהב ג', שוהם ג' (2004). <u>קרימינולוגיה</u>. ירושלים: שוקן. עמ' 243-	דיון ומצגת. למידה של כלי ה- zaption.	תרבות, הלם תרבות, חסימת הזדמנויות, משבר המשפחה, התרופפות הסמכות,	• התלמידים יבינו את הקשיים הנוצרים במפגש בין תרבויות. • התלמידים יסבירו כיצד מפגש בין תרבויות יכול ליצור עבריינות בקרב מהגרים.	14	תיאוריה אקולוגית – הגירה ופשיעה

		• 245, 265-285. אדלשטיין א' (2002). "דפוסי עבריינות וסטייה חברתית בקרב בני נוער יוצאי אתיופיה בישראל" בתוך משטרה וחברה, גיליון 6, עמ' 5-32. • נה נ', אלעד ר', רן א' (2003). סוציולוגיה במעגלי חברה: תרבות. אבן יהודה: רכס.	חברה מסורתית/מודרנית/פוסט-מודרנית, חברה הטרוגנית, תרבות משנה, מיעוט, משפחה מסורתית/מודרנית, קונפליקט ערכים, סנקציה, פיקוח חברתי, קונפורמיות, סטייה	• התלמידים יזהו את המושגים שנלמדו באמצעות ניתוח מקרה.		
תיאוריות של מצב חברתי – דירקטיים ומרטון	8	• התלמידים יבינו מהי אנומיה. • התלמידים יכירו את המושגים אנומיה אישית ואנומיה חברתית. • התלמידים יבחינו בין הסוגים השונים של אנומיה אישית. • התלמידים יבחינו בין אנומיה אישית לאנומיה חברתית.	עובדות חברתיות, אנומיה חברתית, יציבות חברתית, סולידאריות חברתית, תהליכים אנומיים, גורמים מעודדי אנומיה	דיון ומצגת. צפייה בסרט.	• טננבוים א' (2003). על שוטרים וגנבים: סוגיות בקרימינולוגיה. ירושלים: הוצאת משרד הביטחון, דפוס מאירי. עמ' 86-9. • אדד מ', רהב ג', שוהם ג' (2004). קרימינולוגיה. ירושלים: שוקן. עמ' 286-323.	

			• התלמידים ינתחו מקרה של עבריינות בעקבות אנומיה באמצעות צפייה בסרט.			• חברתית, אנומיה אישית, מטרות חברתיות ואמצעים להשגתן, קונפורמים, חדשנים, ריטואליסטים, מרדנים ונסגנים.
משחק תפקידים	• אדד מ', רהב ג', שוהם ג' (2004). <u>קרימינולוגיה</u>. ירושלים: שוקן.	דיון ומצגת. משחק תפקידים.	• טכניקות נטרול : הכחשת אחריות, הכחשת הנזק והמעשה, הכחשת מצב הקורבן, הפניית האשמה, פניה לערכים נעלים, כוונה להשבת הנזק לקדמותו בעתיד.	2	• התלמיד יכיר טכניקות לנטרול רגשות אשם. • התלמידים יזהו טכניקות שונות. • התלמידים ידגימו באמצעות משחק תפקידים את הטכניקות שנלמדו.	טכניקות נטרול סייקס ומצא
	• אדד מ', רהב ג', שוהם ג' (2004). <u>קרימינולוגיה</u>. ירושלים: שוקן. עמ' 256-264. • נוה נ', אלעד ר', רן א'	דיון ומצגת. משחק תפקידים.	• התחברות דיפרנציאלית, בחירה, ביוטופ עברייני, קבוצה	8	• התלמידים יבינו את עקרונות התיאוריה. • התלמידים יסבירו את מאפייני הגנב המקצועי.	תיאורית למידה חברתית – סאתרלנד ושיקום על פי קרייסי

	• התלמידים ישחזרו ידע קודם ויישמו אותו על סיטואציה בכיתה.	אינטימית, יחסי תלות, מגע בין אישי ישיר, משך ההתחברות, ראשוניות, אינטנסיביות, המסרים המועברים: ערכים, התנהגויות, טכניקות, תירוצים. מודל חיקוי והזדהות, טכניקות נטרול, קבוצה, קבוצת השווים, תכונות אופייניות לקבוצה: יחסי גומלין, מבנה חברתי, תלות הדדית, זהות קבוצתית, מכנה תרבותי משותף, ערכים	(2004). <u>סוציולוגיה במעגלי חברה: קבוצה</u>. אבן יהודה: רכס.	
--	--	---	--	--

		אינסטרומנטליים ואקספרסיביים				
משימה מסכמת תיאוריות – בניית מפת מושגים אינטראקטיבית באתר cacao או באתר mindomo. להלן קישור לכלים שונים ברשת לבניית מפות מושגים כולל מדריכים לשימוש: https://sites.google.com/site/meyravsicts/collection/Conceptmaps	• אדד מ', רהב ג', שוהם ג' (2004). קרימינולוגיה. ירושלים: שוקן. עמ' 324-362. • חזני מ' (2001). "גישת התיוג: בחינה עיונית ואמפירית". בתוך עבריינות וסטייה חברתית: תיאוריה ויישום. עורכים: משה אדד ויובל וולף. רמת גן: בר אילן. עמ' 61-72. • נוה נ', אלעד ר', רן א' (2003). סוציולוגיה במעגלי חברה: תרבות. אבן יהודה: רכס.	דיון ומצגת. ניתוח המקרה של ז'אן ז'נה.	דעה קדומה וסטריאוטיפ, גזענות, גישה אתנוצנטרית, פלורליזם, חברה הטרוגנית, גישת היחסיות התרבותית, סטייה ראשונית, סטייה משנית, תג, תהליך הטלת תג, נבואה המגשימה את עצמה, הקושי להשתחרר מהתג, התהוות עבריינית, קרקע מכינה.	• התלמידים יפתחו סובלנות כלפי התנהגויות שונות מאלה המקובלות עליהם ויגבירו את הנכונות לקבלת השונה. • התלמידים ילמדו להתמודד עם תופעות חריגות בחברה הישראלית ולהתייחס בביקורתיות לתופעות ולתגובות החברה עליהן. • התלמידים יקשרו בין המושג תיוג לבין אירועים מציאותיים.	8	תיאורית התיוג
					60	תכנית הכשרה מעשית בשיתוף "עיר ללא אלימות"

עבודה מערכתית	2	- התלמידים ילמדו על מושגים מרכזיים בתכנית "עיר ללא אלימות". - התלמידים ילמדו בכיתה על ערכים כגון שוויון וסובלנות. - התלמידים יבינו את חשיבות העבודה המערכתית. - התלמידים יכירו את המערכות השותפות לתכנית "עיר ללא אלימות".	מנגנון עבודה, הוליסטית, יצירת שותפות, אקלים בטוח, מוגנות, צורך בהצבת גבולות.	דיון והרצאה	- אתר "עיר ללא אלימות" http://www.cwv.gov.il/Pages/default.aspx - ויקיפדיה https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A2%D7%99%D7%A8_%D7%9C%D7%9C%D7%90_%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%9E_%D7%95%D7%AA - משרד החינוך http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Shefi/YedaMiktzoeiHachshara/TochnitLrLeloAlimut.htm	דיון והשתתפות פעילה
מנהיגות – תכנית מצמיחים	6	- התלמידים יכירו את התכנית מצמיחים. - התלמידים יבינו את המושג מנהיגות. - התלמידים יזהו כוחות מנהיגות הקיימים בהם. - בתלמידים יתעוררו מוטיבציה והובלה לעשייה חברתית.	מנהיגות, שיח, מודל לחיקוי, מוטיבציה להובלה, תכנית מצמיחים, מנהיגות נוער, מאבק פופולריות, מנהיגות.	הרצאות וסדנאות	נווה נ', אלעד ר', רן א' (2004). במעגלי החברה: קבוצה. אבן יהודה: רכס.	
מיומנויות	10	התלמידים יכירו את	הבעת רגשות,	הרצאות	נווה נ', אלעד ר', רן א'	

		חברתיות		התכניות החברתיות. התלמידים יחזקו את מיומנותיהם החברתיות.	שפה, שפת גוף, אסרטיביות, מיקום חברתי, תרבות שיח, פתרון קונפליקטים, אסרטיביות.	וסדנאות	(2004). במעגלי החברה: תרבות. אבן יהודה: רכס.	
		מיומנויות שליטה עצמית	12	- התלמידים יכירו את התכנית לשליטה עצמית. - התלמידים יחזקו וישפרו מיומנויות שליטה עצמית.	מחשבות אוטומטיות, מחשבות מחליפות, זיהוי, דיבור עצמי.	הרצאות וסדנאות		
	פעילות בלתי פורמאלית עם מחוברים ומדריכי המוגנות	30	התלמידים יישמו התנהגות סובלנית ומכילה ומנהיגה כלפי ילדים בבית ספר יסודי.	מדריך מוגנות, שיח מקדם עם תלמידים, אמון, עקביות, גבולות, הכלה.	מפגשים עם דמויות מהשטח		מטלת ניתוח תוכן של ראיונות עם העובדים בתכנית הקהילתית "עיר ללא אלימות". התלמידים יוכלו לבחור לכתוב את עבודת החקר של 1 יח"ל בנושא "עיר ללא אלימות" ולחקור את יעילות התכנית והקשר שלה לשיפור תפקוד התלמידים בבית הספר ובכלל.	

מערכת אכיפת החוק ופנולוגיה - 2 יח"ל 180 ש"ש						
הנושא הנלמד	מס' שעות לימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	אסטרטגיות הוראה – למידה	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרכי הערכה
1. פנולוגיה	50					
היבטים היסטוריים של הענישה	4	- התלמידים יכירו את המושג עונש. - התלמידים ילמדו על ההיבטים השונים של הענישה. - התלמידים ישוו את מהות הענישה בין התקופות השונות. - התלמידים יבחינו בין שיפוט מקומי לענישה ממלכתית.	תרבות, ענישה פורמלית בקהילה, הקשחה בענישה, החלופה כעונש חמור, התאמת העונש לעבריו, מועדות, עלות הענישה בקהילה, ענישה בחברה המוקדמת, בורות, שיפוט מקומי, ענישה ממלכתית.	דיון ומצגת.	- שגיב ב' (2009). "ענישה פורמלית בקהילה". בתוך <u>סוגיות בתורת הענישה בישראל</u>. עורכים: שלמה גיורא שוהם ואורי תימור. קרית ביאליק: אח. עמ' 281-310. - שוהם ש' ג', שביט ג', קאבאליון ג', עינת ת' (2009). <u>עבירות ועונשים: מבוא לפנולוגיה – על תורת הענישה והשיקום, מניעת פשע ואכיפת חוק</u>. קרית ביאליק: אח. עמ' 26-65.	
מטרות הענישה	10	התלמידים יכירו את מטרות הענישה השונות.	הרתעה, נקם, תגמול, עקרון מידה כנגד	מצגת ודיון דילמה.	אדד מ' (2009). "ההשלכות הפסיכולוגיות של הענישה". בתוך	

עבודה בקבוצות ודיון דילמה – בעד ונגד עונש מוות.	<u>סוגיות בתורת הענישה בישראל.</u> עורכים: שלמה גיורא שוהם ואורי תימור. קרית ביאליק: אח. עמ' 12-154. • גיגר ב' ותימור א' (2009). "ההצדקות הפילוסופיות והמוסריות להענשת עבריינים". <u>בתוך סוגיות בתורת הענישה בישראל.</u> עורכים: שלמה גיורא שוהם ואורי תימור. קרית ביאליק: אח. עמ' 23-46. • קנאי ר' (2009). "עונשים בחומרה בינונית". בתוך <u>סוגיות בתורת הענישה בישראל.</u> עורכים: שלמה גיורא שוהם ואורי תימור. קרית ביאליק: אח. עמ' 235-280. • שוהם ש' ג', שביט ג', קאבאליון ג', עינת ת' (2009). <u>עבירות ועונשים: מבוא לפנולוגיה – על תורת הענישה והשיקום, מניעת פשע ואכיפת חוק.</u> קרית ביאליק: אח.		מידה, תיקון, טיפול, שיקום, המודל הרפואי, דו"ח מרטינסון 1974, מניעה, הגבלה, הרחקה, נטילת כושר, מודל הצדק, עונשי גוף, עונשי קלון, עונש מוות.	• התלמידים יבחינו בין מטרות הענישה. • התלמידים יזהו את סוגי המטרות השונות הבאות לידי ביטוי בעונש מוות. • התלמידים ישוו בין עונש מוות בישראל לעונש מוות בארה"ב. • התלמידים ילמדו לעבוד בשיתוף פעולה. • התלמידים יפתחו מיומנות של דיון בסביבת למידה מתוקשבת.		
--	--	--	---	--	--	--

		עמ' 73-148.					
המאסר	6	- התלמידים יכירו את ההשתלשלות ההיסטוריה שהביאה להקמת בית סוהר מודרני. - התלמידים ילמדו על השיטות השונות לכליאת בני אדם בעקבות ענישה. - התלמידים יסבירו את הבעייתיות בעונש המאסר. - התלמידים יציעו פתרונות לבעיות המאסר.	מאסר, בתי עבודה, פנאופטיקון, בית כפרה, השיטה השקטה, מלחמת השיטות, הקנס, מאסר בעקבות אי תשלום קנס, שיטת הקנס היומי, מכאובי המאסר, תהליך הפריזוניזציה, בתי הסוהר כמוסד טוטאלי, פתרונות לבעיות המאסר.	מצגת ודיון.	שוהם ש' ג', שביט ג', קאבאליון ג', עינת ת' (2009). <u>עבירות ועונשים: מבוא לפנולוגיה – על תורת הענישה והשיקום, מניעת פשע ואכיפת חוק</u>. קרית ביאליק: אח. עמ' 209-242.	חקר מקרה – שיטה, מכאובי מאסר, תהליך הפריזוניזציה וכד', יישום באמצעות דוגמא לאסיר מפורסם – ג'ונתן פולארד	
סיור בבית הסוהר (תלוי באישור השב"ס – חלופה מעון גילעם)	8	התלמידים יישמו את הנלמד בכיתה על מתקני כליאה בישראל ועל עונש המאסר.				דוח סיור	

					התלמידים יישמו את הנלמד בכיתה על שיקום עבריינים צעירים.		
שירות בתי הסוהר בישראל	10	- התלמידים יכירו את שירות בתי הסוהר בישראל. - התלמידים ילמדו על מטרות השב"ס, על מתקני כליאה בישראל. - התלמידים יסבירו את הבעייתיות הקיימת בבתי הסוהר בישראל.	שירות בתי הסוהר, מטרות המאסר, בתי הסוהר בישראל, מתקני כליאה, צפיפות, סמים, אלימות, מעצר עד תום ההליכים, מדיניות השב"ס.	מודל הכיתה ההפוכה - עבודה בחדר מחשבים.	- שוהם ש' ג', שביט ג', קאבאליון ג', עינת ת' (2009). <u>עבירות ועונשים: מבוא לפנולוגיה – על תורת הענישה והשיקום, מניעת פשע ואכיפת חוק</u>. קרית ביאליק: אח. עמ' 243-278. - תימור א' (2009). "התפתחות בתי הסוהר בישראל". בתוך <u>סוגיות בתורת הענישה בישראל</u>. עורכים: שלמה גיורא שוהם ואורי תימור. קרית ביאליק: אח. עמ' 311-360.	עבודה קבוצתית מתוקשבת מול אתר השב"ס.	
חלופות למאסר	10	- התלמידים יכירו שיטות שונות לענישה המודרנית. - התלמידים יבחינו בהבדלים בין החלופות, ביתרונות ובחסרונות. - התלמידים ילמדו	מאסר על תנאי, מאסר סירוגי, מאסר סוף שבוע, מאסר תקופתי, עבודות שירות, שירות	דיון ומצגת.	שוהם ש' ג', שביט ג', קאבאליון ג', עינת ת' (2009). <u>עבירות ועונשים: מבוא לפנולוגיה – על תורת הענישה והשיקום, מניעת פשע ואכיפת חוק</u>. קרית ביאליק: אח.		

		עמ' 279-299.		לתועלת הציבור, קנס, פטור, פרול.	שר"פ (רישום פלילי) מתקיים גם בחלופות למאסר ולא רק בעונש מאסר בפועל.		
עבודת סיכום בפנולוגיה בקבוצות – בניית מפת מושגים אינטראקטיבית שתכלול קשרים בין כל המושגים שנלמדו בכיתה.	• שוהם ש' ג', שביט ג', קאבאליון ג', עינת ת' (2009). <u>עבירות ועונשים: מבוא לפנולוגיה – על תורת הענישה והשיקום, מניעת פשע ואכיפת חוק</u>. קרית ביאליק: אח. עמ' 300-360. • תימור א' (2011). "לשקם את השיקום". עבירות ועונשים בישראל – תיאוריה ויישום. צוהר לבית הסוהר גיליון 14. עמ' 72-85. http://www.ips.gov.il/Items/04748/tzohar14.pdf • אתר הרשות לשיקום האסיר /http://www.pra.co.il • מצגת נתונים (2011) הרשות לשיקום האסיר. http://www.cwv.gov.il/	דיון	יעילות התיקון, שיטת המבחן, יעילות המבחן, תיקון בקהילה, טכניקות קוגניטיביות, שיקום בקהילה, הפחתת מועדות, שיקום אסירים, הרשות לשיקום האסיר.	• התלמידים יכירו שיטות שונות לשיקום עבריינים. • התלמידים יבחנו את יעילותן של השיטות השונות.	10	תיקון בקהילה	

	Documents/EilatCon5/ChaimIluzAyalon PrisonersRehab.pdf • מזרחי ש', טל א' (2010). תכניות לשיקום אסירים – רקע וסקירה משווה. כנסת ישראל. http://www.knesset.gov.il/mmm/data/pdf/m02455.pdf • דוידסקו ע', ולק ד' (2011). תעסוקת אסירים ככלי שיקומי. יחידת המחקר של שירות בתי הסוהר. http://www.tshabas.co.il/files/Article/employment_research2011.pdf					
					26	2. עבר יינות נוער
	• אדד מ', רהב ג', שוהם ג' (2004). <u>קרימינולוגיה</u>. ירושלים: שוקן. • ויניקוט ד' ו' (2014). חסך ועבריינות. ת"א: תולעת ספרים.	• דיון וניתוח לוחות ותרשימים – נתונים סטטיסטיים	• מרד זכרי, קבוצת השווים, מחאה גברית, ליקויים בהסתגלות, סוציאליזציה/	• התלמידים יסקרו תיאוריות שלמדו ויסבירו עבריינות נוער. • התלמידים יסיקו מסקנות מתוך	2	גורמים לעבריינות נוער (תיאוריות פסיכולוגיות, תיאוריות סוציולוגיות,

	• טנא ד' (2003). הדומה שבשונה והשונה שבדומה. ת"א: אוניברסיטת ת"א.		חיברות, התחברות דיפרנציאלית, ליקויים בתא המשפחתי ועבריינות, תיוג, מצב חברתי.	נתונים על פשיעה בקרב בני נוער		תיאוריות (למידה)
	• אדד מ', רהב ג', שוהם ג' (2004). <u>קרימינולוגיה</u>. ירושלים: שוקן.	דיון ומצגת.	תת תרבות, עברייני רכוש/כיף/אלימות, אלימות לשמה, עבריינות לא רוחנית, שוללנות, ערכים, נערי פינת רחוב, חברי הכנופיה העבריינית, סמלים, סטטוס הישגי/שיוכי, יוקרת סטטוס, סמל סטטוס.	• התלמידים יכירו את סוגי הקבוצות השונות של עבריינות נוער. • התלמידים יבחינו בין מטרות של מעמד נמוך למטרות של מעמד בינוני-גבוה.	6	תת תרבות עבריינית – אלברט כהן
עבודת סיכום עבריינות נוער - דוח צפייה בסרט	• אדד מ', רהב ג', שוהם ג' (2004). <u>קרימינולוגיה</u>. ירושלים: שוקן.	דיון וצפייה בסרט "באזז".	חברת השפע, תרבות הפנאי, שעמום כגורם לעבריינות,	• התלמידים יבינו את הגורמים לעבריינות בני טובים. • התלמידים יישמו את	8	מעמד הפנאי של דאונס ורוט

			הזדמנויות ופיתויים.	המושגים שנלמדו באירועים מתוך הסרט.		
	סטרשנוב א' (2000). <u>ילדים ונוער בראי המשפט</u>. ת"א: לשכת עורכי הדין.	מצגת ודיון.	חוק נוער, מחלק הנוער, בית משפט לנוער, גישה סלחנית, חקירת קטינים, אחריות פלילית, הוראות החוק, שפיטת קטינים וענישתם, חוק הנוער, שיקולי ענישה, עבירת רצח, עבירות מין, העמדה במבחן, חינוך וענישה גופנית, האמנה לזכויות הילד.	- התלמידים יכירו את מערכת המשפט מול הנוער. - התלמידים יכירו את המשטרה מול הנוער. - התלמידים ילמדו על אחריות פלילית ועל גיל מינימלי - התלמידים ילמדו על חוק הנוער - התלמידים יכירו את האמנה לזכויות הילד - התלמידים יישמו את האמנה על הגישה הסלחנית כלפי נוער	6	המשטרה ומערכת המשפט מול הנוער
	אלעד נ', וינר א' (1995). <u>שירות המבחן לנוער ותולדות הטיפול בילדים עזובים ועוברי חוק</u>. ת"א: רמות.	דיון ומצגת הרצאה של קצין מבחן לנוער	שירות מבחן לנוער, קצין מבחן לנוער, תסקיר, מוסדות תיקון	- התלמידים ילמדו על התסקיר ועל עבודת העובד הסוציאלי בשירות המבחן - התלמידים יכירו את	4	טיפול

	• בן לוי ח' מ' (2012). <u>הפעלת סמכות בטיפול בבני נוער ובמבוגרים עוברי חוק</u>. ירושלים: משרד הרווחה והשירותים החברתיים, אגף בכיר למחקר, תכנון והכשרה. • כאהן-סטרבצ'ינסקי פ' (2011). <u>מאפיינים וצרכים של הקטינים המטופלים בשירות המבחן לנוער</u>. ירושלים: מאיירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל, מרכז אלגלברג לילדים ונוער. • פלד ר', קראוס ל' (1994). "הטיפול במפני אי-תביעה: תפיסת התפקיד בעיני קציני מבחן לנוער". בתוך <u>עבריינות ועבודה סוציאלית: ידע והתערבויות</u>. עורכים: יוחנן ווזנר, מרים גולן, מאיר חובב בן לוי. • תימור א', אוזן ת', רונאל נ' (2015). "שירות המבחן לנוער בישראל:		לנוער, מוסד נעול, מוסד פתוח, בית סוהר לנוער, תיוג עצמי, תיוג חברתי.	• המושג תיקון לנוער התלמידים יוכלו להפיק מידע משמעותי מהרצאת אורח • התלמידים יגלו הנה ורגישות למקרים בהם בני נוער התדרדרו לעבריינות		
--	--	--	--	--	--	--

						התפתחויות בחקיקה ובדרכי התערבות". <u>בתור נוער בבלגן: קטינים עוברי חוק בישראל – דרכי מניעה, אכיפה ושיקום</u> . ירושלים: מאגנס.
					40	3. נוער בסיכון
					4	התערבות ומניעה
• לקט ר' (2003). <u>מדריך למניעה ולהתערבות בנושאי טבק, אלכוהול וסמים אחרים</u> (כיתות א'-יב'). ירושלים: משרד החינוך. • צימר ריקי (2014). (עורכת) <u>מניעת שימוש בסמים ובאלכוהול</u>. ירושלים: הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול. • שרלין ש', חרסונסקי מ' (1990). <u>ובחרת בחיים: על מצוקת מתבגרים, דרכי זיהוי והתערבות</u>. חיפה: אוניברסיטת חיפה.	דיון ומצגת	• תכנית מניעה, התערבות, מצוקה, מתחים, לחץ קבוצתי, מניעה ראשונית, שניונית, שלישונית, מערך הפעלה, אוכלוסיית יעד, מטרות, התכנית, רפלקציה.	• התלמידים יבינו מהי תכנית מניעה. • התלמידים יגבשו נושא לעבודה ואוכלוסיית יעד. • התלמידים יכירו מונחים הקשורים לתכנית מניעה.			
• לוי ש', כהן ע', בר-המבורגר ר', כהן א' (2000). <u>מסע הסברה</u>: עבודה קבוצתית בבניית דף צפייה וכתובת רפלקציה	• צפייה בסרט "יומן נעורים"	• סמים, סוגי סמים, תלות נפשית ופיזית,	• התלמידים יכירו את ההגדרה לסם ולתלות.	6		סמים – פקודת הסמים, גורמים ומניעים

		<u>הורים, סמים ומה שביניהם.</u> ירושלים: הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול. • נרקיס ש' (2011). <u>סוגיות בפקודת הסמים המסוכנים.</u> בני ברק: אוצר המשפט. • סבה א' ל', הורוביץ מ', דרפקין י' (2000). <u>מדיניות בתחום הסמים – מלחמה או רווחה?</u> ירושלים: האוניברסיטה העברית. • קדמי י' (2007). <u>על פקודת הסמים המסוכנים.</u> ת"א: דיונון. • קרמניצר נ' (2004). <u>הורים, סמים ומתבגרים.</u> ירושלים: הרשות למלחמה בסמים ובאלכוהול.	פקודת הסמים המסוכנים, גמילה מהסם.	• התלמידים יבחינו בין תלות נפשית לפיזית. • התלמידים יזהו את סוגי הסמים לפי קבוצות. • התלמידים יבינו שלסוגים השונים יש השפעות שונות. • התלמידים יכירו את פקודת הסמים המסוכנים. • התלמידים יכירו את הגורמים לשימוש בסמים בקרב מתבגרים.		
דוח סיור				• התלמידים יכירו אדם שעבר תהליך גמילה. • התלמידים יבינו את משמעות המושג "תלות" נפשית ופיזית.	8	סיור במכון גמילה

אלימות – תמונת מצב ומרכיביה	6	• התלמידים יזהו מהי אלימות. • התלמידים יכירו את המאפיינים השונים של האלימות. • התלמידים ילמדו על סוגי האלימות השונים • התלמידים יבחינו בין הגורמים השונים להתנהגות אלימה • התלמידים יכירו את המושגים תוקפנות ושליטה	אלימות ומרכיביה, סוגים, אלימות בישראל, המאבק באלימות, גורמים, התמודדות עם אלימות, תוקפנות, מאזן השליטה.	צפייה בסרטונים חדשניים על אלימות בקרב בני נוער בישראל	• אלפנדרי ר' (2007). <u>השפעתם של גורמים אישיים וסביבתיים על התנהגות תוקפנית בקרב בני נוער</u>. עבודת גמר – אוניברסיטת חיפה, בית הספר לעבודה סוציאלית. • הורוביץ ת', פרנקל-גולדשמיט ח' (1990). <u>דפוסי אלימות של בני נוער</u>. ירושלים: מכון הנרייטה סאלד. • לביא ר' (2010). <u>מייצוגים מנטליים להתנהגויות תוקפניות בקרב בני נוער</u>. עבודת גמר – אוניברסיטת חיפה, בית הספר לעבודה סוציאלית. • רוזו נ' (2008). <u>בין שליטה ואלימות: הקשר בין מאזן השליטה לבין גורמים המקדמים או מעכבים אלימות בקרב בני נוער</u>. עבודת גמר – אוניברסיטת חיפה, בית הספר לעבודה סוציאלית. • שורק צ', פז ד', טל ח'	עבודה קבוצתית בבניית דף צפייה וכתובת רפלקציה
--	---	---	--	--	---	---

כתיבת תכנית מניעה והתערבות	- פילצר ה', לקט ר' (2000). <u>סמים בינינו? תכנית מניעה שניונית: התלמיד המעורב בשימוש בסמים</u>. ירושלים: משרד החינוך. - אלישע ד', מרצ'בסקי ס' (2000). <u>שימוש לרעה והתמכרות לסמים ולאכזריות: מדריך רפואי לאיתור, אבחון והתערבות ראשונית</u>. ת"א: דיונון. - רוזמן מ', ויסמן צ' (2005). <u>מסיכון גבוה לסיכוי גבוה: תכנית למניעת השימוש לרעה בסמים בקרב בני נוער בסיכון גבוה, להתמכרות לסמים ולהתנהגויות בעייתיות אחרות</u>. ת"א: המחלקה לקידום נוער עיריית ת"א. - שחאדה י' (2011). <u>בדיקת יעילותה של תכנית התערבות</u>	עבודת חקר בנושא מניעת עבריינות		- התלמידים יכירו תכניות מניעה שונות. - התלמידים יישמו את הנלמד בכתיבת תכנית מניעה. - התלמידים יתכננו תכנית מניעה באחד הנושאים: סמים או אלימות בקרב בני נוער. - התלמידים יסכמו רקע תיאורטי. - התלמידים יגבשו תכנית מניעה. - התלמידים יכתבו סיכום ורפלקציה. - התלמידים יכתבו רשימת מקורות.	24	כתיבת תכנית מניעה והתערבות	

						<u>באמצעות תיאטרון</u> <u>להפחתת תוקפנות</u> <u>בקרוב בני נוער</u>. עבודת גמר – אוניברסיטת חיפה, הפקולטה לחינוך. • שרוף פ' (2000). <u>פעילות</u> <u>פנאי ספורטיבית בקרב</u> <u>בני נוער גורמת למניעת</u> <u>שימוש לרעה בסמים</u>. חיפה: חמו"ל.
					18	4. המש טרה בחב רה המו דרני ת
התלמידים יחפשו אחר מקורות מידע על ההתפתחות של משטרת ישראל ויציגו על קו רצף כרונולוגי אינטראקטיבי.	• אלירם י' (1996). <u>משטרה</u> <u>וחברה – מבוא למדעי</u> <u>המשטרה</u>. ירושלים: מולטיפרס. • טננבוים א' (2003). <u>על</u> <u>שוטרים וגנבים: סוגיות</u> <u>בקרימינולוגיה</u>. ירושלים: הוצאת משרד הביטחון, דפוס מאיר. עמ' 121- 127.	מודל הכיתה ההפוכה	מהי משטרה?, חיל משטרה, משטרה לאומית ארצית, שיטור מקצועי	• התלמידים יכירו את המאפיינים המרכזיים להקמת משטרת ישראל. • התלמידים יכירו כלי טכנולוגי לבניית קו רצף • התלמידים ימקמו על פני קו רצף כרונולוגי את המאפיינים הבולטים בהתפתחות משטרת ישראל.	2	התפתחותה של משטרת ישראל

				התלמידים יעריכו אילו מאפיינים הם הבולטים ביותר.		
		- אלירם י' (1996). <u>משטרה וחברה – מבוא למדעי המשטרה</u>. ירושלים: מולטיפרס. - יחזקאלי פ' (2004). <u>מבוא ללימודי משטרה ושיטור: היבטים היסטוריים, סוציולוגיים, פסיכולוגיים וארגוניים בעבודת המשטרה</u>. משרד הביטחון.	היכרות עם אתר משטרת ישראל בחדר מחשבים	חלוקה למחוזות ולאגפים	1	מבנה וארגון משטרת ישראל
		- אלירם י' (1996). <u>משטרה וחברה – מבוא למדעי המשטרה</u>. ירושלים: מולטיפרס. - יחזקאלי פ', שלו א' (2009). "תפקידה של המשטרה בענישה הפלילית". בתוך <u>סוגיות בתורת הענישה בישראל</u>. עורכים: שלמה גיורא שוהם ואורי תימור. קרית ביאליק: אח. עמ' 155-206. - יחזקאלי פ' (2004). <u>מבוא ללימודי משטרה</u>	ג'יקסו	פקודת המשטרה, שמירת שלום הציבור, שעון פשיעה, לחימה בפשע, מניעת עבירות, אכיפת החוק	2	יעדי ותפקידי משטרת ישראל
				- התלמידים ילמדו על הבסיס החוקי לפועלת המשטרה. - התלמידים יסבירו את תפקידי המשטרה בהתבסס על פקודת המשטרה. - התלמידים יסבירו את העקרונות לשמירת שלום הציבור. - התלמידים יסבירו מהן העקרונות של הלחימה בפשיעה.		

		• התלמידים יבינו מהו שעון פשיעה. • התלמידים יבינו מהו סדר ציבורי וכיצד אוכפים חוק וסדר ציבורי.			<u>ושיטור: היבטים היסטוריים, סוציולוגיים, פסיכולוגיים וארגוניים בעבודת המשטרה.</u> משרד הביטחון. עמ' 52-60.	
מבנה תחנת משטרה	2	• התלמידים יכירו תחנת משטרה. • התלמידים יבחינו בין האגפים השונים בתחנה.	התחנה כמרכז שירות בסיסי במטרה, משרד חקירות/סיור/ני הול/מודיעין ובילוש/מרכז שירות לאזרח	דיון ומצגת	• אלירם י' (1996). <u>משטרה וחברה – מבוא למדעי המשטרה.</u> ירושלים: מולטיפרס. • יחזקאלי פ' (2004). <u>מבוא ללימודי משטרה ושיטור: היבטים היסטוריים, סוציולוגיים, פסיכולוגיים וארגוניים בעבודת המשטרה.</u> משרד הביטחון.	
סיור בתחנת משטרה	6	• התלמידים יישמו את המושגים שנלמדו בכיתה בשיעורים הקודמים.				דוח סיור
הפיקוח על המשטרה	2	• התלמידים יסבירו את הצורך בפיקוח על המשטרה. • התלמידים יכירו את מנגנוני הפיקוח השונים.	מנגנוני פיקוח פנימיים, מנגנוני פיקוח חיצוניים		• אלירם י' (1996). <u>משטרה וחברה – מבוא למדעי המשטרה.</u> ירושלים: מולטיפרס. • יחזקאלי פ' (2004). <u>מבוא ללימודי משטרה ושיטור: היבטים היסטוריים, סוציולוגיים,</u>	

						<u>פסיכולוגיים וארגוניים</u> <u>בעבודת המשטרה.</u> משרד הביטחון. 100-110.	
שחיתות במשטרה ואתיקה משטרית	6	- התלמידים יכירו את הנושאים בהם יש לשוטרי טווח שיקול דעת. - התלמיד יבין מהי אתיקה. - התלמיד יסביר מדוע יש שוטרים הפועלים בניגוד לאתיקה המשטרית. - התלמיד ילמד על המקרה המפורסם שאירע בניו יורק וטבע את המושגים אוכלי עשב/בשר. - התלמיד יכיר את המחלקה לחקירות שוטרים ותחום אחריותה.	אלימות בקרב שוטרים, מח"ש, טווח שיקול דעת, סמכויות השוטר, תרבות משטרה, דוח ועדת קנאפ, אוכלי עשב/אוכלי בשר, אתיקה	דיון, מצג, וצפייה בתחקיר של "המערכת" על מקרה מותו של יעקב סלמסה.	- אלירם י' (1996). <u>משטרה וחברה – מבוא למדעי המשטרה.</u> ירושלים: מולטיפרס. - יחזקאלי פ' (2004). <u>מבוא ללימודי משטרה ושיטור: היבטים היסטוריים, סוציולוגיים, פסיכולוגיים וארגוניים בעבודת המשטרה.</u> משרד הביטחון. עמ' 70-79, 80-89, 111-120.	ניתוח מקרה של שוטר אשר פשע, לפי יעדי ותפקידי המשטרה.	
סגנונות שיטור	1	- התלמידים יכירו סגנונות שיטור. - התלמידים יבחינו בין סגנונות השיטור השונות.	השוטר האכפתי, השוטר הנחלם בפשע בקנאות, השוטר בסגנון	מצגת ועבודה בקבוצות.	- אלירם י' (1996). <u>משטרה וחברה – מבוא למדעי המשטרה.</u> ירושלים: מולטיפרס. - יחזקאלי פ' (2004). <u>מבוא ללימודי משטרה</u>		

		<u>ושיטור: היבטים</u> <u>היסטוריים, סוציולוגיים,</u> <u>פסיכולוגיים וארגוניים</u> <u>בעבודת המשטרה.</u> משרד הביטחון. עמ' 90-99.		עובד סוציאלי, סגנון המשגיח			
		אלירם י' (1996). <u>משטרה וחברה – מבוא למדעי המשטרה.</u> ירושלים: מולטיפרס.	הרצאה של שוטר קהילתי	קהילה, שיטור מסורתי, שיטור שירותי, שיטור קהילתי, שיטור לפתרון בעיות, מניעה יזומה של עבריינות, מניעה קהילתית, שיתופית, גישה שירותית כוללת	- התלמידים יכירו את המושג קהילה. - התלמידים יבחינו בין שיטור קהילתי לשיטור מסורתי. - התלמידים ילמדו על עקרונות הפעולה המרכזיים של השיטור הקהילתי.	2	שיטור קהילתי
	דוח סיור				- התלמידים יכירו את בית הספר לשוטרים. - התלמידים ילמדו על ההכשרה שעוברים השוטרים לביצוע תפקידם.	8	סיור בבית הספר לשוטרים
						6	5. היבטים משפטיים

בקרי מינו לוגי ה		
דיני עונשין והמשפט הפלילי וסייגים לאחריות פלילית	6	- התלמידים יכירו מושגים מדיני העונשין. - התלמידים יבינו את התהליך החקירה. - התלמידים יבחינו בין מעצר לבין מאסר. - התלמידים ילמדו כיצד נראה כתב אישום. - התלמידים יזהו את בתי המשפט השונים. - התלמידים יבחינו בין עבירות של חטא, עוון ופשע. - התלמידים יישמו את שלמדו על ענישה וחלופות לענישה בדוגמאות לגזרי דין. - התלמידים ילמדו על ר"פ ועל תביעה ואי תביעה. מוסד חברתי, חוק, פלילים, חטא, עוון, פשע, מעצר, ראיות, עיכוב, חיפוש, חקירה, פתיחת תיק, אי תביעה, סגירת תיק, תביעה, כתב אישום, משפט, בתי המשפט – שלום/מחוזי/ע ליון, גזר דין, ערעור, רישום פלילי דיון, מצגת, עבודה בקבוצות. - גז ש' ורון מ' (2001). <u>המשפט הפלילי: מדריך לדיני העונשין בישראל</u>. ת"א: משכל, ידיעות אחרונות וספרי חמד. - לרנאו ח' (2009). "סמכויות חקירה וזכויות חשודים: תיאוריה משפט ומעשה". בתוך <u>סוגיות בתורת הענישה בישראל</u>. עורכים: שלמה גיורא שוהם ואורי תימור. קרית ביאליק: אח. עמ' 207-234. - נוה נ', אלעד ר', רן א' (2003). <u>סוציולוגיה במעגלי חברה: תרבות</u>. אבן יהודה: רכס.
סיור בבית משפט השלום	6	התלמידים ילמדו כיצד נראה אולם בית דוח סיור

				משפט. • התלמידים יצפו במשפט מתנהל. • התלמידים יישמו את המושגים שנלמדו בכיתה.		בקרית ביאליק
צפייה בפרק מתוך הסדרה "זירת הפשע" וניתוח המושגים שנלמדו בכיתה.	• אונס ק' (1998). <u>יומני חקירה: כך פתרו מעבדות הזיהוי הפלילי 101 מן הפשעים המסובכים ביותר בעולם</u> . ירושלים: כרטא. • מקרירי נ' (2015). <u>עדים אילמים: תולדות הזיהוי הפלילי</u> . ירושלים: כתר.	דיון, מצגת (תמונות ומקרים מפורסמים),	DNA, בליסטיקה, זירת פשע, עקבות, טביעות, אצבעות, ניתוחי דם, חוקר זיהוי פלילי, חוקר רפואה משפטית, איסוף ראיות, שחזור תווי פנים, זיהוי, רעלים	• התלמידים יכירו מושגים ממדע הזיהוי הפלילי. • התלמידים יבינו את המושג ראייה. • התלמידים ילמדו על חוקרים המפענחים ואוספים ראיות. • התלמידים ילמדו על פענוח פשעים באמצעות זיהוי.	6	6. זיהוי פלילי
דוח סיור				• התלמידים יתנסו במעבדה לזיהוי פלילי. • התלמידים יכירו את החומרים השונים בשימוש המז"פ • התלמידים יישמו את הנלמד בכיתה	6	סיור במוזיאון מדעטק חיפה

				בסדנא.	2	7. ויקט ימול וגיה
	• איש שלום א' (2008). "המתריע בשער כקרבן עבירה-מיהו קרבן?" בתוך קרבנות: אכיפת החוק, מין וחברה. עורכים: ישראל קים, יעקב בר-זוהר, לוי עדן. ת"א: מסדה. עמ' 157-169. • אלירם י' (2008). "האזרח בסיכון והמשטרה". בתוך קרבנות: אכיפת החוק, מין וחברה. עורכים: ישראל קים, יעקב בר-זוהר, לוי עדן. ת"א: מסדה. עמ' 102-132. • אמיר מ' (1973). התפתחויות תאורטיות ואמפיריות בויקטימולוגיה. ירושלים: חמו"ל. • בר-זוהר י' (2008). "תופעת הקרבנות: סיבות רב-מימדיות, עדשות פנומנולוגיות והיבטים יישומיים". בתוך קרבנות: אכיפת החוק, מין		מיהו קורבן?, סיבות לתופעת הקרבנות, קרבנות מערכת אכיפת החוק.	• התלמידים יכירו את המושג קורבן. • התלמידים יבינו מהי המשמעות של תופעת הקורבנות. • התלמידים ילמדו על התייחסות מערכת אכיפת החוק לקורבנות.		

		<u>וחברה.</u> עורכים: ישראל קים, יעקב בר-זוהר, לוי עדן. ת"א: מסדה. עמ' 467-498. • גולדשטיין ס' (2008). "חיזוק מעמדו ותפקידו של הקרבן בהליך האזרחי ובהליך הפלילי". בתוך <u>קרבנות: אכיפת החוק, מין וחברה.</u> עורכים: ישראל קים, יעקב בר-זוהר, לוי עדן. ת"א: מסדה. עמ' 170-178. • גלבע מ' (2008). "הודיות שווא-כקרבנות מערכת אכיפת החוק". בתוך <u>קרבנות: אכיפת החוק, מין וחברה.</u> עורכים: ישראל קים, יעקב בר-זוהר, לוי עדן. ת"א: מסדה. עמ' 35-101.					
--	--	---	--	--	--	--	--

נספח 1 – דוגמאות למשימות*

(*חלקן מבוססות על משימות מחוברת הערכה חלופית של מפמ"ר מדעי החברה)

א. עיצוב כרזה נגד גזענות – תיאוריות ביולוגיות

מטרות

- התלמידים יעמיקו את הידע בנושא ויגבשו מסר המבוסס על הנלמד בכיתה.
- התלמידים יסבירו כיצד הנושא הנלמד קשור לגזענות.
- התלמידים יפעילו חשיבה ביקורתית.
- התלמידים ילמדו לעבוד בשיתופיות ובעבודת צוות.
- התלמידים ילמדו לכתוב דף הסבר המפרט את עמדתם ואת ביטוייה בכרזה שעיצבו.
- התאמת יעצבו כרזה לקהל היעד שהגדירו.

הנחיות לתלמידים

משימה זו היא במסגרת לימודי התיאוריות הביולוגיות המסבירות פשיעה. משקל המשימה 5%. המשימה תצטרף למשימות שנאספו בתלקיטים שלכם.

עליכם לשים לב שבעיצוב הכרזה תתייחסו למאפיינים הבאים:

- ✓ המסר בכרזה צריך להיות רלוונטי לנושא, מנוסח באופן מדויק ובהיר.
- ✓ הכרזה צריכה להיות אסתטית, מקורית וניתן יהיה להבחין בחשיבה יצירתית ובחדשנות בייצוג הגרפי של המסר.
- ✓ הגרפיקה / ההנפשה / הצילום מתאים לתוכן ולקהל היעד.

נקודות למחשבה בתכנון כרזה

- מיהו קהל היעד שעבורו יוצרים את הכרזה?
- מהי מטרת הכרזה?
- אילו מסרים ותכנים יבואו לידי ביטוי בכרזה?

מהו מסר?

תחילה יש להגדיר מהו המסר שאותו רוצים להעביר ולאיזה קהל יעד הוא פונה. על המסר להיות חד וברור כך שהקהל יבין ויפנים אותו כבר בהסתכלות ראשונה. הסיסמה אמורה להעביר את המסר בצורה קלה וקליטה. חשוב שהמסר יובן וכן חשוב שהוא יישאר בזיכרון של הקהל הנחשף אליו. סיסמאות קליטות אפשר ליצור על ידי: שימוש בחרוזים, שימוש בשורה משיר ידוע, שימוש בטקסט ידוע, שימוש בהומור, שימוש בכפל משמעות (משמעות כפולה). יש להעביר את המסר לא רק בסימאות, אלא גם באמצעים חזותיים שונים.

מחוו

עיצוב כרזה נגד גזענות

ממדים	הקריטריונים להערכה	רמת ביצוע גבוהה	רמת ביצוע בינונית	רמת ביצוע נמוכה
1 המסר 30%	המסר רלוונטי	המסר ברור ורלוונטי	המסר שמועבר בכרזה אינו מיוחד	המסר שבכרזה אינו מדויק
	20 נקודות	15-20 נקודות	8-14 נקודות	1-7 נקודות
2 60%	המסר/ המידע המוצג אמין ונכון	המסר המוצג אמין	מידע נכון חלקית	המידע לא נכון
	10 נקודות	8-10 נקודות	5-7 נקודות	1-4 נקודות
3 עיצוב 10%	ניסוח הפתגם/ הסלוגן – ייצוג מילולי	ניסוח ענייני וממצה, שפה תקנית ומשלב לשוני גבוה	ניסוח מסורבל / אינו ממצה, ניסוח לקוני, נדוש.	ניסוח אינו בהיר/ שפה לא תקנית
	20 נקודות	15-20 נקודות	8-14 נקודות	1-7 נקודות
	נושא מהווה ציר מרכזי	הנושא יופיע באופן מרכזי, בולט וברור. הפרסומת מובנת	הנושא מופיע בפרסומת אך אינו מרכזי. הפרסומת מובנת חלקית.	אין קשר ברור לנושא
3 עיצוב 10%	20 נקודות	15-20 נקודות	8-14 נקודות	1-7 נקודות
	ייצוג גרפי של המסר	ההמחשה באמצעות הכרזה מאפשרת יצירת השוואה וחשיבה ביקורתית (עשויה לעורר דיון)	ההמחשה אינה שונה מכרזה אחרת ואינה מעוררת חשיבה	ההמחשה פשוטה ואין בה ייחוד שמאפשר שיח כלשהו על המוצג
3 עיצוב 10%	עיצוב	אסתטיות ברמה גבוהה, שימוש בצבעים, מושך את העין, לא עמוסה בפרטים. מעוצבת ומשלבת תמונות ומלל.	הכרזה נעימה לעין אך אין הקפדה על פרטים. חסרות תמונות	חוסר אסתטיות, הגרפיקה מפריעה לתוכן/ עומס בפרטים/ חוסר בפרטים
	10 נקודות	8-10 נקודות	5-7 נקודות	1-4 נקודות

ב. דוח צפייה בסרט "בריונות ברשת" – סטייה חברתית ברשת

קישור לסרט – עם תרגום

מטרות

- התלמידים יזהו בסרט מושגים שלמדו וינתחו את הסרט באמצעותם.
- התלמידים יבחנו באופן ביקורתי אירועים ודמויות בסרט.
- התלמידים ינקטו בעמדה בנוגע לסוגיות העולות מהסרט.
- התלמידים יערכו רפלקציה על תהליך הלמידה במהלך הצפייה בסרט.

הנחיות למורה

על מנת לבדוק התאמת הסרט לכיתה, יש לתת את הדעת על המרכיבים הבאים¹:

קריטריון	פירוט	רבה מאד	בינונית	מועטה
נושא	באיזו מידה הסרט מייצג את הנושא	✓		
תכנית לימודים	באיזו מידה הסרט מתאים לתכנית הלימודים	✓		
דרך ההעברה	באיזו מידה דרך ההעברה מעניינת	✓		
	באיזו מידה דרך ההעברה אסתטית	✓		
רצף	באיזו מידה יש רצף נושאים ורעיונות	✓		
דיוק	באיזו מידה הסרט מדויק?	✓		
מושגים	חפיפה בין מושגים בסרט למושגים בתכנית הלימודים	✓		
עומס	עומס של נושאים			✓

¹ <http://bioteach.snunit.k12.il/upload/.webpage/tavmish.html> - מתוך האתר של "המרכז הארצי למורי ביולוגיה"

			עומס של מושגים	
✓				
		✓	התאמה למסגרת הזמן של השיעור	זמן
		✓	באיזו מידה ניתן לבודד ולהקרין קטעים כיחידות הוראה נפרדות	רצף
		✓	באיזו מידה מתאים לגיל התלמידים	גיל הצופים
	✓		יש רעיונות ייחודיים ומקוריים	רעיונות ייחודיים
		✓	לסרט יש ערך מוסף על החומר הלימודי	ערך מוסף
		✓	ממחיש ויזואלית את הנושא	באיזו מידה הסרט
		✓	מעשיר את הידע	
		✓	מסביר את התופעות/תהליכים	
		✓	יכול לעורר דיון	
		✓	מפשט את התוכן הנלמד	

*לא לכל סרט צריך ויכול שכל התשובות יהיו "במידה רבה" אך יש לקחת בחשבון את היתרונות והחסרונות של הסרט לפני הבאתו לכיתה.

כללים לעריכת דף צפייה:

- ✓ יש לערוך את הדף לפי הצורך אותו הגדירה המורה ולא להתפרש על כל העניינים המובאים בו.
- ✓ יש לחלק את דף הצפייה רק לאחר הכנה מתאימה של הכיתה לסרט. יש להגדיר תחילה את מטרת הצפייה.
- ✓ דף הצפייה יכלול שאלות המכוונות למגוון רמות, ומשקל השאלות לא יהיה זהה. למשל עפ"י "טקסונומית בלום": ידע, הבנה, יישום, ניתוח, סינתזה והערכה.
- ✓ יש לציין ניקוד ברור לכל שאלה.

✓ חשוב לציין את האופי והמשקל של דף הצפייה כמרכיב בהערכה בניתוח העלילה ניתן להיעזר בחמשת המ"מים² (המורה יבחר את השאלות הרלוונטיות לסרט ולנושא בו הוא עוסק). חשוב שניתוח העלילה ישרת את המטרה לשמה מוקרן הסרט.

* מה:

- מהו מבנה הסרט? (התחלה, אמצע, סוף)
- * מה מספר לנו הפתיח? מה ייחודי בו?
- * מהי נקודת המפנה וכיצד היא באה לידי ביטוי?
- * מהי נקודת השיא וכיצד היא באה לידי ביטוי?
- * מה סוג הסיום?
- * מהו המיתוס, הסטריאוטיפ המוצג בסרט - או שהסרט בא לשבור?

* מי:

- * מיהן הדמויות בסרט? מה הן מייצגות?
- * מיהן הדמויות המרכזיות ומי הן המשניות? מדוע?
- * מי מושך בחוטים במערכות היחסים בין הדמויות? מי מנהיג? מי מונהג? ועוד.

* מקום:

- * היכן ממוקמת (או מתרחשת) העלילה?
- * מהי משמעות בחירת המקום?
- * האם יש מקום מוגדר? אם אין, מדוע?

* מתי:

- מתי מתרחשת העלילה?
- באיזו תקופה בהיסטוריה?
- האם יש זמן מוגדר להתרחשות העלילה? אם אין, מדוע?

* מדוע:

- מה גרם להשתלשלות העניינים?
- האם ניתן למנוע זאת? אם כן, כיצד? באיזו נקודה?

הנחיות לתלמידים

משימה זו היא במסגרת לימודי הסטייה החברתית ברשת. משקל המשימה 5%. המשימה תצטרף למשימות שנאספו בתלקיטים שלכם.

ענו על השאלות הבאות:

1. הסבירו מהי בריונות ברשת ומי לדעתכם התנהג בצורה בריונית בסרט? האם לדעתכם, גם גיבורת הסרט, התנהגה בבריונות? (20 נקודות)
2. הסרט מתאר את התדרדרות המצב החברתי של התלמידה. תארו בקצרה את הנקודה בסרט בה החל המצב להתדרדר. (20 נקודות)

² מתוך: הלגה קלר, **לדעת לצפות**, האגף לתוכניות לימודים, תשנ"ה.

3. לאחר שניסתה התלמידה להתאבד חלה תפנית בהתנהגותה. תארו את השינוי שחל בה (האם ניגשה לעזרה? האם החליטה לפרסם את שקרה כדי לעזור לאחרים?) (25 נקודות)

4. הסבירו האם לדעתכם המעשה שעשתה חברתה היה נכון? כיצד הייתם מגיבים אתם לו הכרתם חברה כזו? (25 נקודות)
רפלקציה:

5. תארו את תהליך הצפייה בסרט: האם נהניתם מהצפייה? מה היה החלק המעניין ביותר בסרט? מדוע? (5 נקודות)

6. תארו את השפעתו של הסרט על דעותיכם/ ועמדותיכם/ בנושא הבריונות ברשת (5 נקודות)

מחונן

דוח צפייה בסרט "בריונות ברשת"

ממדים	הקריטריונים להערכה	רמת ביצוע גבוהה	רמת ביצוע בינונית	רמת ביצוע נמוכה
1. הסבירו מהי בריונות ברשת ומי לדעתכם התנהג בצורה בריונית בסרט? האם לדעתכם, גם גיבורת הסרט, התנהגה בבריונות? 20 נקודות	א. הסבר המושג 10 נקודות ב. מענה על השאלות: מי התנהג בצורה בריונית והאם גם הגיבורה התנהגה בצורה זו? 10 נקודות	התלמיד/ה ענה על שני הסעיפים נכונה. 20 נק'	התלמיד/ה ענה חלקית על שני הסעיפים. 10-19 נק'	התלמיד ענה על סעיף אחד או כלל לא. 1-9 נק'
2. הסרט מתאר את התדרדרות המצב החברתי של התלמידה. תארו בקצרה את הנקודה בסרט בה החל המצב להתדרדר. 20 נקודות	תיאור התדרדרות המצב החברתי של התלמידה 20 נקודות	התלמיד/ה תיאר בצורה הנכונה. 20 נק'	התלמיד/ה לא דייק/ה לחלוטין בתיאור השתלשלות האירועים והתדרדרות המצב. 10-19 נק'	התלמיד/ה לא דייק/ה לחלוטין בתיאור השתלשלות האירועים והתדרדרות המצב. 1-9 נק'
3. לאחר שניסתה התלמידה להתאבד חלה תפנית בהתנהגותה. תארו את השינוי שחל בה (האם ניגשה לעזרה? האם החליטה לפרסם	תיאור התפנית שחלה בתלמידה 25 נקודות	תיאור השינוי שחל בה בכל הרמות. 25 נק'	תיאור השינוי שחל בה באופן חלקי. 15-24 נק'	אין תיאור של השינוי או תיאור לא נכון. 0-14 נק'

				את שקרה כדי לעזור לאחרים?) 25 נקודות
מענה על סעיף אחד או כלל לא. 1-14 נק'	מענה חלקי על שני הסעיפים. 15-24 נק'	מענה על שני הסעיפים של השאלה. 25 נק'	א. הסבר המעשה של החברה – חוקי או לא חוקי? 10 נקודות ב. כיצד הייתם מגיבים? 15 נקודות	4. הסבירו האם לדעתכם המעשה שעשתה חברתה היה נכון? כיצד הייתם מגיבים אתם לו הכרתם חברה כזו? 25 נקודות
התלמיד/ה לא תיאר את תהליך הצפייה בסרט. 1 נק'	התלמיד/ה תיאר באופן חלקי את תהליך הצפייה בסרט. 2-4 נק'	התלמיד/ה תיאר/ה את תהליך הצפייה בסרט: הסביר ממה נהנה, מה היה מעניין בסרט וכד'. 5 נק'	תיאור הצפייה 5 נקודות	5. תיאור תהליך הצפייה בסרט 5 נקודות
התלמיד/ה לא הסביר על השפעת הסרט. 1 נק'	התלמיד/ה הסביר על השפעת הסרט באופן חלקי 2-4 נק'	התלמיד/ה הסביר על השפעת הסרט. 5 נק'	תיאור ההשפעה 5 נקודות	6. תיאור השפעת הסרט על דעותיהם ועמדותיהם עם נימוק 5 נקודות

ג. הגירה ופשיעה - ZAPTION

מטרות

- התלמידים יבינו את הקשיים הנוצרים במפגש בין תרבויות.
- התלמידים יסבירו כיצד מפגש בין תרבויות יכול ליצור עבריינות בקרב מהגרים.
- התלמידים יזהו את המושגים שנלמדו באמצעות ניתוח מקרה בסרטון.
- התלמידים ילמדו להשתמש בכלי דיגיטלי לעריכת סרטונים והוספת שאלות.
- התלמידים ילמדו לעבוד בצוות ויחלקו בתפקידים השונים בביצוע המשימה.
- התלמידים ילמדו לנסח שאלות מתאימות לסרטון ויכתבו מחוון לשאלות.
- התלמידים ילמדו לכתוב רפלקציה על תהליך העבודה שלהם.

הנחיות למורה

רצוי שהתלמידים ילמדו ראשית על הכלי. ניתן להדגים ולהשתמש במצגת המסבירה שלב אחר שלב כיצד לערוך את הסרטון ולהוסיף עליו שאלות סגורות או פתוחות.

הנחיות לתלמידים

משימה זו היא במסגרת לימודי התיאוריה של סלין על הגירה ופשיעה. משקל המשימה 10%. המשימה תצטרף למשימות שנאספו בתלקיטים שלכם.

1. לאחר שהתקיים שיעור היכרות עם הכלי **ZAPTION** - צפו במצגת המצורפת שמסבירה את שלבי העבודה והשימוש בכלי.
2. הירשמו לאתר.
3. בחרו סרטון קצר מאתר- **YOUTUBE** המציג קטע בנושא "הגירה ופשיעה" שניתן למצוא בו את מאפייני הפשיעה בעקבות הגירה.
4. הכניסו את הסרטון שבחרתם, על פי ההנחיות במצגת, לאתר **ZAPTION**.
5. הוסיפו 3 שאלות (פתוחות או סגורות) על גבי הסרטון. השאלות שתנסחו יתייחסו למאפייני פשיעת המהגרים על פי התיאוריה של סלין. אנא וודאו כי מיקמתם את השאלות בסרטון במקום הנכון.
6. צרפו מחוון כתוב על דף לשאלות שניסחתם.
7. כתבו רפלקציה בצורת סיכום. ברפלקציה התייחסו ל- 5 מתוך 10 השאלות הבאות:
 - כיצד בחרתם את הסרטון? תארו את תהליך הבחירה, נושאים נוספים שעמדו על הפרק והשיקולים שהובילו אתכם לבחירה הסופית.
 - תארו ממה נהניתם או לא נהניתם במהלך המשימה?
 - מה היו הנקודות המשמעותיות בלמידה שלכם את הנושא?
 - לאחר הפעילות, איזו מטרה לשיפור אתם מציבים לעצמכם?
 - באילו חלקים של הנושא או הפעילות היה לכם קשה, ובאילו היה לכם קל? כיצד התמודדתם עם הקושי?
 - האם היה לכם קל או קשה לזהות את מאפייני פשיעת המהגרים?
 - כיצד התמודדתם עם הכלי **ZAPTION**? הסבירו אילו מיומנויות נדרשתם ליישם בשימוש בכלי.
 - מה למדתם על עצמכם מתהליך כתיבת העבודה? האם תוכלו להשתמש בידע זה בעתיד? באילו תחומים?

- באיזה שלב בעבודה אתם מרגישים שהבאתם את כישוריכם לידי ביטוי? מדוע?
- אילו תכנים/מושגים/כלים למדתם בתהליך כתיבת העבודה? פרטו.

בהצלחה!!!

מחוו

ZAPTION – הוספת שאלות על סרטון

ממדים	הקריטריונים להערכה	רמת ביצוע גבוהה	רמת ביצוע בינונית	רמת ביצוע נמוכה
1 25 נק'	1.1 התאמת הסרטון לנושא 15 נק'	הסרטון מציג את נושא פשיעת המהגרים 11-15 נק'	הסרטון מציג באופן חלקי את הנושא ולא עונה על כל מאפייני פשיעת המהגרים או התיאוריה של סלין 6-10 נק'	הסרטון לא מציג את הנושא 1-5 נק'
	1.2 הוספת 3 שאלות על הסרטון 10 נק'	התלמיד/ה הוסיף 3 שאלות על הסרטון 7-10 נק'	התלמיד/ה הוסיף 2 שאלות על הסרטון 4-6 נק'	התלמיד/ה הוסיף שאלה 1 על הסרטון 1-3 נק'
2 60 נק'	2.1 מיקום נכון של השאלות על סרטון 20 נק'	התלמיד/ה הוסיף 3 שאלות במיקום נכון על הסרטון 8-20 נק'	התלמיד/ה הוסיף 2 שאלות במיקום נכון על הסרטון 7-14 נק'	התלמיד/ה הוסיף שאלה 1 במיקום נכון על הסרטון 1-6 נק'
	2.2 השאלות מתייחסות למאפייני פשיעת מהגרים ולתיאוריה של סלין 20 נק'	כל 3 השאלות מתייחסות למאפייני פשיעת מהגרים ולתיאוריה של סלין 8-20 נק'	2 שאלות מתייחסות למאפייני פשיעת מהגרים ולתיאוריה של סלין 7-14 נק'	שאלה 1 מתייחסת למאפייני פשיעת מהגרים ולתיאוריה של סלין 1-6 נק'
	2.3 התלמיד הציג מחווון לשאלות שהוסיף על הסרטון 20 נק'	צורף מחווון כתוב על דף לכל 3 השאלות 8-20 נק'	צורף מחווון חלקי 7-14 נק'	לא צורף מחווון 1-6 נק'
3 15 נק'	3.1 רפלקציה	התלמיד/ה התייחס לכל ההיבטים בתהליך עבודתו 11-15 נק'	התלמיד/ה התייחס חלקית להיבטים בתהליך עבודתו 6-10 נק'	התלמיד/ה לא התייחס כלל להיבטים בתהליך עבודתו 1-5 נק'

ד. דוח סיור לימודי – תחנת המשטרה

מטרות

- התלמידים יכירו תחנת משטרה.
- התלמידים יבחינו בין האגפים השונים בתחנה.
- התלמידים ילמדו על הבסיס החוקי לפעולת המשטרה.
- התלמידים יעמיקו ויישמו את המושגים שנלמדו בשיעורים האחרונים.
- התלמידים ילמדו על התחנה כמרכז שירות בסיסי.
- התלמידים ילמדו לסכם קטעים לסקירת ספרות.
- התלמידים יעריכו את הדרכות עמיתיהם במהלך הסיור.

הנחיות למורים

עקרונות כללים לבניית סיור לימודי

- ✓ הסיור הלימודי יערך לאחר שהתלמידים נחשפו למושגים הרלוונטיים לנושא הסיור הנבחר.
- ✓ התלמידים צריכים לעבור הכנה הכוללת את מבנה הסיור, כללי התנהגות בסיור ומתווה הסיור.
- ✓ הסיור הכיתתי צריך לעודד מעורבות של התלמידים בחוויה.
- ✓ מומלץ כי המשימה הלימודית הניתנת במהלך הסיור הלימודי תכיל בחירה בין מספר משימות.
- ✓ מומלץ כי הנושאים שנלמדו בסיור הכיתתי יקושרו לחומר הנלמד בשיעור שלאחר החזרה מהסיור.

הנחיות לתלמידים

משימה זו היא במסגרת לימודי המשטרה בחברה המודרנית והפוסט מודרנית. משקל המשימה 5%. המשימה תצטרף למשימות שנאספו בתלקיטים שלכם.

שילוב תלמידים בהעברת תכנים בסיור הלימודי

שלב א: חלוקה לקבוצות ובחירת נושא

התלמידים יתחלקו לקבוצות (כ- 4 תלמידים בקבוצה).

כל קבוצה תתבקש להעמיק באחד מתוך הנושאים הבאים (על ידי הדרכת חלק מהסיור או הכנת קטעי העשרה במהלכו): התפתחות תחנת משטרת זבולון, מבנה וארגון תחנת המשטרה, תפקידי התחנה, יעדי ומטרות התחנה.

שלב ב: הכנת סקירה ספרותית

כל קבוצה תערוך סקירה ספרותית של ההיבט ותקשר אותו לנושא הסיור. הסקירה תוצג למורה לבדיקה. (פירוט מרכיבי הסקירה הנדרשים – במחווין)

שלב ג: הנחיה במהלך הסיור

המורה תחליט באיזה תחנות, כל אחת מהקבוצות תנחה ותדריך את יתר תלמידי הכיתה. מומלץ כי התלמידים יעבירו את המידע באמצעות רעיון יצירתי. בצורה יצירתית שיכולה להיות משחק, שימוש בטלפונים סלולרים או טאבלט וכד'.

שלב ד: הערכת עמיתים

התלמידים יתבקשו להעריך את התכנים שהועברו על ידי כל אחת מהקבוצות.

מחווה

דוח סיור לימודי – תחנת המשטרה

ממדים	הקריטריונים להערכה	רמת ביצוע גבוהה	רמת ביצוע בינונית	רמת ביצוע נמוכה
1	סקירה ספרותית 40 נקודות רשימת מקורות 10 נקודות	שימוש במושגים מתוך התחום הנבחר וקישור נכון למקום של הסיור. 31-40 נקודות צוינו מקורות מידע, ונכתבו על פי הכללים. 8-10 נקודות	ציון המושג והסברו, קישור חלקי לסיור הרלוונטי. 21-30 נקודות צוינו מקורות מידע, אך לא על פי הכללים. 5-7 נקודות	ציון המושגים, ללא הסבר, וללא דוגמא לסיור הרלוונטי. 10-20 נקודות לא צוינו מקורות מידע. 2-4 נקודות
2	הנחיה במהלך הסיור 30 נקודות	ההסבר היה ברור ומאורגן. ההסבר היה קשור לתחנה שעליה דיברו התלמידים. התלמידים השתמשו בהדרכה במושגים הרלוונטיים. 22-30 נקודות	ההסבר היה מאורגן באופן חלקי. להסבר היה קשר חלקי לתחנה שעליה דיברו התלמידים. התלמידים השתמשו בחלק מהמושגים, הגדירו אותם באופן חלקי. 13-21 נקודות	ההסבר היה לא מאורגן. ההסבר לא היה קשור לתחנה שעליה דיברו התלמידים. התלמידים לא השתמשו בהדרכה במושגים רלוונטיים. 5-12 נקודות
3	הערכת עמיתים 20 נקודות	ההסבר היה ברור ומאורגן. ההסבר היה קשור לתחנה שעליה דיברו התלמידים. התלמידים השתמשו בהדרכה במושגים הרלוונטיים. כל התלמידים בקבוצה תרמו להדרכה. 16-20 נקודות	ההסבר היה מאורגן באופן חלקי. להסבר היה קשר חלקי לתחנה שעליה דיברו התלמידים. התלמידים השתמשו בחלק מהמושגים, הגדירו אותם באופן חלקי. חלק מהתלמידים	ההסבר היה לא מאורגן. ההסבר לא היה קשור לתחנה שעליה דיברו התלמידים. התלמידים לא השתמשו בהדרכה במושגים רלוונטיים. מיעוט מהקבוצה תרם להדרכה 2-8 נקודות

	בקבוצה תרמו להדרכה 9-15 נקודות			
--	--------------------------------------	--	--	--